

Slummimatkailun tarkastelua eri näkökulmista: tirkistelyä vai ihmisten auttamista?

Nanna Mourujärvi, Hanna Niskanen

Opinnäytetyö

Matkailun koulutusohjelma

2013



Tekijä tai tekijät Nanna Mourujärvi, Hanna Niskanen	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2010
Raportin nimi Slummimatkailun tarkastelua eri näkökulmista: tirkistelyä vai ihmisten auttamista?	Sivu- ja liitesivumäärä 71 + 5
Opettajat tai ohjaajat Kati Huovelin, Annika Konttinen	
<p>Tämän opinnäytetyön aihe oli slummimatkailu, jota tarkasteltiin sekä kansainvälisten matkailijoiden että suomalaisten näkökulmista. Tutkimusaineisto kerättiin internetin Tripadvisor-matkailusivustolta ja MeNaiset-keskustelupalstalta. Tripadvisor-sivustolla kansainväliset matkailijat kertoivat slummikierroskokemuksistaan ja MeNaiset-keskustelupalstalla suomalaiset kirjoittivat mielipiteitään ja oletuksiaan slummimatkailusta. Kummaltakin sivustolta kerättiin 20 tuoreinta kommenttia. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Reilun matkailun yhdistys, joka tiedottaa ihmisille reilusta ja kestävästä matkailusta.</p> <p>Työn päätavoitteena oli tutkia, mitä suomalaiset ja kansainväliset keskustelupalstoille osallistuneet kommentoijat ajattelevat slummimatkailusta, miten slummikierrokselle osallistuneet kansainväliset matkailijat näkevät slummimatkailun ja kuinka suomalaiset kokevat slummimatkailun. Yhtenä tärkeänä näkökulmana oli tutkia, miten keskustelupalstoilla kommentoineet kokevat eettiset asiat slummimatkailussa. Tutkimuksen avulla haluttiin myös selvittää, kuinka kansainvälisten matkailijoiden ja suomalaisten näkemykset eroavat toisistaan.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena kevään ja kesän 2013 aikana. Analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia, joka toteutettiin teemoittelun ja kvantifiointin avulla. Aineisto jaettiin neljään eri teemaan: positiiviset, negatiiviset ja kriittiset ajatukset slummimatkailusta. Neljäs teema oli eettiset ajatukset slummimatkailusta.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista selvisi, että suurin osa kierrokselle osallistuneista kansainvälisistä matkailijoista piti slummikierroskokemuksesta. Suomalaisten ajatukset ja mielipiteet slummimatkailusta taas jakautuivat huomattavasti enemmän. Tutkimuksen tuloksista oli huomattavissa, että suomalaiset kyseenalaistavat tällaisen matkailun muodon.</p> <p>Eettisestä näkökulmasta tarkasteltuna slummimatkailu herätti mielipiteitä sekä puolesta että vastaan. Kansainväliset matkailijat kokivat slummimatkailun eettiseltä kannalta katsottuna positiivisesti kun taas enemmistö suomalaisista koki slummimatkailun eettisesti negatiivisempänä.</p>	
Asiasanat Slummimatkailu, slummikierros, eettisyys	

Degree Programme in Tourism

Authors Nanna Mourujärvi, Hanna Niskanen	Group or year of entry 2010
The title of thesis Slum tourism from different point of view: is it voyeurism or philanthropy?	Number of report pages and attachment pages 71+5
Advisor(s) Kati Huovelin, Annika Konttinen	
<p>The topic of this thesis is slum tourism and it is discussed from the point of view of both international and Finnish travellers. The data for the thesis were collected from the Tripadvisor Internet site and the McNaiset discussion forum. On the Tripadvisor Internet site international travellers told about their experiences of slum tourism and on the McNaiset discussion forum Finnish people shared their opinions and thoughts on slum tourism. The 20 most recently posted comments were collected from both internet sites. The commissioner for this thesis was Reilun matkailun yhdistys, an association that provides people with information on fair and sustainable tourism.</p> <p>The main objective of this thesis was to examine how people perceive slum tourism, how international travellers who have taken part in a slum tour see slum tourism and what Finnish people think of slum tourism. The focus was on examining how people find the ethical issues in slum tourism. Finally, the point of view of how opinions between international travellers and Finnish people differ was also discussed.</p> <p>The methodological approach of the study was qualitative and it was conducted in the spring and summer of 2013. Content analysis and quantification were employed as analytical methods. The research data were split into four different themes: positive, negative and critical thoughts on slum tourism. The fourth theme included ethical issues in slum tourism.</p> <p>The findings of the research indicated that most of the people who have taken part of a slum trip have considered the experience positive. However, among the examined Finnish people the opinions seemed to vary more. Thus the opinions of Finnish people indicated that Finnish people questioned this travel form.</p> <p>In conclusion, when examined ethical aspects, slum tourism seemed to evoke both positive and negative opinions. International travellers found slum tourism more positive from the ethical point of view, whereas Finnish people found it mainly a negative phenomenon.</p>	
Key words Slum tourism, slum tours, ethicalness	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Reilun matkailun yhdistys.....	4
3	Mitä slummit ovat	6
3.1	Slummien synty.....	10
3.2	Köyhyys ja kaupungistuminen.....	11
3.3	Kaupungistumisen kehitys	13
4	Slummimatkailu	17
4.1	Slummimatkailun historia.....	18
4.2	Slummikierrokset.....	21
4.3	Slummikierroksia järjestävät yritykset.....	24
5	Eettisyys matkailualalla	27
5.1	Matkailualan eettiset ohjenuorat.....	27
5.2	Slummimatkailun eettisyys	28
6	Tutkimuksen toteutus	37
6.1	Kvalitatiivinen tutkimus	39
6.2	Valmiiseen aineistoon pohjautuva tutkimus	40
6.3	Analyysi.....	41
6.4	Tutkimuksen kulku	43
6.5	Tutkimuksen luotettavuus.....	46
7	Tulokset.....	48
7.1	Kansainvälisten matkailijoiden ajatuksia slummimatkailusta.....	48
7.1.1	Positiiviset ajatukset slummimatkailusta.....	48
7.1.2	Negatiiviset ajatukset slummikierroksista.....	50
7.1.3	Kriittiset ajatukset slummimatkailusta	51
7.1.4	Slummikierrosten eettisyys	51
7.2	Suomalaisten ajatuksia slummimatkailusta.....	52
7.2.1	Positiiviset ajatukset slummimatkailusta.....	52
7.2.2	Negatiiviset ajatukset slummikierroksista.....	53
7.2.3	Kriittiset ajatukset slummimatkailusta	54
7.2.4	Slummikierrosten eettisyys	55

8 Johtopäätökset.....	57
9 Pohdinta	61
Lähteet.....	64
Liitteet.....	72
Liite 1: Taulukko 1	72
Liite 2: Taulukko 2	73
Liite 3: Taulukko 3	75
Liite 4: Sähköpostitse lähetetyt kysymykset kahdelle eri matkanjärjestäjälle	76

1 Johdanto

Organisoidut slummikierrokset näyttävät köyhien alueiden elämää muun muassa Intian Mumbain slummeista ja Brasilian Rio de Janeiron faveloista. Tällaisten kierrosten suosio on kasvanut paljon. Yhä useammat haluavat kokea matkoillaan jotain uutta ja erilaista. Jotain sellaista, mitä ei saa Eiffel tornin tai Vapaudenpatsaan huipulta (Melik 2012). Suosion lisäksi myös slummimatkailun eettiset kysymykset ja keskustelut ovat heränneet. Voidaan miettiä, onko slummimatkailu opettavaista ja epäitsekkästä toimintaa vai pelkästään slummiasukkaiden hyväksikäyttöä. (Robertson 2012.)

Tämä opinnäytetyö perehtyy slummimatkailun maailmaan ja siihen, mitä ajatellaan slummimatkailusta. Toimeksiantajana tälle opinnäytetyölle toimii Reilun matkailun yhdistys, joka keskittyy toiminnassaan reiluun matkailuun ja siihen liittyviin asioihin. Valmis opinnäytetyö laitetaan Reilun matkailun yhdistyksen internetsivuille, missä jäsenet ja yhdistyksen sivuilla vierailevat ja reilusta matkailusta kiinnostuneet voivat tutustua slummimatkailuun. Työn avulla halutaan kasvattaa tietoisuutta tästä kasvavasta matkailun muodosta.

Opinnäytetyön aihe valikoitui jo syksyllä 2012. Tuolloin opinnäytetyöntekijät tekivät slummimatkailuaiheesta pienimuotoisen laadullisen tutkimuksen, jossa haastateltiin erikäisiä ja koulutustaustaisia suomalaisia matkustelevia henkilöitä. Tutkimuksen pohjalta selvisi, että aihe on varsin vieras eikä kiinnostusta juurikaan löytynyt slummimatkailua kohtaan. Tuon tutkimuksen pohjalta saatiin kuitenkin idea siitä, että tehtäisiin vielä toinen tutkimus samasta aiheesta, koska aihe koettiin mielenkiintoiseksi ja ajankohtaiseksi. Aiemman tutkimuksen tulos kuitenkin auttoi siinä, että tutkimukselle osattiin miettiä uusia näkökulmia.

Tämän tutkimuksen avulla haluttiin tutkia aihetta slummikierroksille osallistuneiden näkökulmasta. Haluttiin tutkia myös aihetta sellaisten suomalaisten tutkittavien näkökulmasta, jotka tietäisivät asiasta jotain, vaikka eivät itse olisikaan olleet koskaan slummimatkalla. Syksyn 2012 tutkimuksessa haastateltiin henkilöitä, joilla ei ollut aiheesta

mitään tietoa tai he eivät olleet koskaan kuulleet edes slummimatkailusta, minkä takia tutkimuksen tulokset eivät olleet luotettavia vaan ”mutu-tuntumalta” saatuja. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia, mitä slummikierroksille osallistuneet kansainväliset matkailijat ajattelevat slummikierroksista sekä millaisia ajatuksia ja mielipiteitä slummimatkailu herättää suomalaisissa, jotka eivät ole välttämättä osallistuneet slummikierroksille, mutta ovat kuitenkin tietoisia tästä matkailun muodosta.

Syksyn 2012 tutkimuksen perusteella osattiin miettiä ja tarkastella myös eettisyysnäkökulmaa eri tavalla. Eettisyyskysymykset, joita esitettiin haastateltaville syksyllä 2012, eivät olleet välttämättä helppoja ymmärtää ja ne olivat myös liian laajakäsitteisiä ja ympäripyöreitä. Tämä vaikutti tuloksiin niin, että vastaukset olivat eettisyysnäkökulmasta-kin arvailuja eikä vastaajilla todellisuudessa ollut tietoa asiasta. Tässä tutkimuksessa eettisyyttä tutkitaan slummikierrokselle osallistuneiden kansainvälisten matkailijoiden ja suomalaisten asiasta tietävien kautta. Uskottiin, että näin saataisiin luotettavampia tuloksia eettisyysnäkökulmaan verrattuna syksyn 2012 tutkimukseen.

Opinnäytetyölle asetetut keskeiset tutkimuskysymykset ovat: mitä slummikierroksille osallistuneet kansainväliset matkailijat ajattelevat slummimatkailusta ja mitä suomalaiset ajattelevat slummimatkailusta? Yhtenä tärkeänä näkökulmana tutkimuksessa on eettisyys, jota tutkitaan samasta aineistosta kuin tutkimuskysymyksiä. Opinnäytetyön pääta-voitteena on selvittää, miten eri tutkittavat kokevat slummimatkailun ja eettiset asiat slummimatkailussa. Tutkimuksen tarkoituksena on myös tutkia, mitä eroja kansainvälisten matkailijoiden ja suomalaisten vastauksista löytyy niin ajatusten ja mielipiteiden kuin eettisten näkemystenkin osalta.

Tutkimuksen aineistona käytettiin jo valmiiksi olemassa olevaa materiaalia. Koska internetistä löytyy paljon aineistoa liittyen slummimatkailuun, haluttiin tutkimusaineisto rajata käsittämään vain tietyt internetin keskustelupalstat. Tutkimuksen aineistona toimivat kahden eri keskustelupalstan kommentit ja vastaukset, jotka käsittelevät slummimatkailua. Mukana olivat sekä ulkomaalainen että suomalainen internetsivusto. Koettiin, että Tripadvisor- ja McNaiset -sivustoilta saatava aineisto oli hyvä tähän tutki-

mukseen, koska siellä ihmiset kertovat, mitä ajattelevat slummimatkailusta ja kuinka he itse kokevat kyseisen matkailumuodon. Teoreettisen viitekehyksen lähteinä ovat olleet niin kirjalliset teokset kuin internetistä löytyneet aiheeseen liittyvät artikkelit.

Johdannon jälkeen opinnäytetyössä tutustutaan toimeksiantajaan eli Reilun matkailun yhdistykseen sekä heidän toimintaansa. Tämän jälkeen on perehdytty slummeihin: mitä ne ovat ja miksi niitä on olemassa. Slummien syntyyn olennaisesti vaikuttaviin tekijöihin köyhyyteen ja kaupungistumiseen on myös tutustuttu raportin teoriaosuudessa. Myös varsinaiseen tutkimusaiheeseen eli slummimatkailuun on paneuduttu teorian muodossa. Luvussa käsitellään niin slummikierroksia kuin yrityksiä, jotka järjestävät näitä kierroksia. Yhtenä tärkeänä näkökulmana tutkimuksessa on eettisyys ja siitä on oma lukunsa. Siinä käsitellään eettisyyttä yleisellä tasolla, matkailualan sekä slummimatkailun kannalta hyvine ja huonoine puolineen. Näiden teoriaosuuksien jälkeen on kerrottu tutkimuksesta ja käytetyistä tutkimusmenetelmistä. Tutkimusosiossa kerrotaan teorian muodossa käytetystä tutkimusmenetelmästä eli laadullisesta tutkimuksesta. Samassa osiossa kerrotaan myös tutkimuksen analyysistä ja tutkimuksen kulusta. Opinnäytetyön lopussa käydään läpi saatuja tutkimustuloksia ja niiden pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä. Lopussa on myös omaa pohdintaa opinnäytetyön kulusta ja sen tuomista haasteista.

2 Reilun matkailun yhdistys

Reilun matkailun yhdistys perustettiin vuonna 2003 herättämään keskustelua matkailun vaikutuksista ja etiikasta. Yhdistyksen tuolloinen perustaja Mari Mero halusi yhdistyksen avulla vaikuttaa varsinkin suomalaisella matkailunkentällä. Yhdistys on tehnyt yhteistyötä eri tahojen kanssa, kuten koulujen ja yritysten. Lisäksi yhdistyksen on voinut kuulla ja nähdä medioissa ja yleisötapahtumissa. Yhdistyksen toiminta on monimuotoista koulutus-, tiedotus- ja valistustoimintaa. (Reilun matkailun yhdistys 2013a; Reilun matkailun yhdistys 2013b.)

Reilun matkailun yhdistyksen hallituksessa istuu kaudella 2012 – 2013 viisi jäsentä ja puheenjohtajana toimii Julia Jänis. Kaikki hallituksen jäsenet ovat kiinnostuneita kestävästä kehityksestä ja monilla on kokemusta asumisesta ulkomailla sekä vankka tuntemus reilun matkailun toiminnasta. (Reilun matkailun yhdistys 2013c.)



Kuvio 1. Reilun matkailun yhdistys kehottaa valitsemaan vastuuntuntoisen matkanjärjestäjän (Reilun matkailun yhdistys 2013f.)

Yhdistyksen tavoitteena on kasvattaa ihmisten tietoisuutta kestävästä ja vastuullisesta matkailusta. Tämän lisäksi yhdistys haluaa levittää tietoa matkailun ympäristöllisistä, sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista erityisesti kehitysmaissa. Tätä tietoisuutta

levittämään Reilun matkailun yhdistys on kouluttanut 20 kestävän matkailun lähettilästä. Näiden lähettiläiden tehtävänä on vierailla esimerkiksi messuilla sekä koulutustapahtumissa ja -tilaisuuksissa kertomassa kestävän kehityksen eri teemoista. Teemat käsittelevät muun muassa matkailun taloudellista ja sosiaalista merkitystä kehitysmaissa, matkailun maailmanlaajuisia ympäristövaikutuksia sekä matkailua ja ihmisoikeuksia. (Reilun matkailun yhdistys 2013d.)

Reilun matkailun yhdistyksen internetsivuilta lukijat löytävät ohjeita, kuinka toimia niin kotimaan kuin ulkomaan matkoilla reilun ja kestävän matkailun mukaisesti. Yhdistys muun muassa kehottaa sivuillaan matkailijoita olemaan aktiivisia tiedon etsijöitä ja tutustumaan maahan sekä siihen paikalliseen kulttuuriin, johon ovat matkustamassa. Sivuilta voi löytää myös esimerkiksi ohjeita, joita matkailijat voisivat ottaa huomioon valitessaan matkanjärjestäjiä. Sivuilta löytää tärkeää tietoa, mitä tehdä ennen matkaa ja miten toimia perillä kohteessa sekä myös kuinka toimia matkan jälkeen, jotta omasta matkasta saisi kaiken irti ja jotta siitä voisi oppia jotain uutta, esimerkiksi palautetta antamalla kehitysehdotusten muodossa matkanjärjestäjille. (Reilun matkailun yhdistys 2013e.)

Yhdistyksen sivujen kautta reilusta matkailusta kiinnostuneet löytävät aiheeseen liittyviä blogeja, linkkejä eri toimijoiden sivuille ja muun muassa eri ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opinnäytetöitä, artikkeleita ja paljon muuta reiluun matkailuun liittyvää kirjallisuutta. Internetsivuilta on myös löydettävissä tietoa erilaisista tapahtumista ja toiminnasta, joissa Reilun matkailun yhdistys on mukana. (Reilun matkailun yhdistys 2013d; Reilun matkailun yhdistys 2013b.)

3 Mitä slummit ovat

Anapurna Rathor (2003, 34) kirjoittaa slummin määritelmästä teoksessaan *Slum Dwellers: Curse on Development*. Hän kertoo, että slummin määrittelemisen on suhteellista ja että se riippuu hieman tilanteesta. Sanana slummi on varsin uusi, vaikka sitä käytettiin ensimmäisen kerran jo 1820-luvulla (Seaton 2012, 21). Tarkkaa vuotta sanan ensimmäiselle käytölle on kuitenkin vaikea sanoa, koska riippuen teoksesta on sille määritelty eri vuosi. Esimerkiksi Mike Davis (2006, 21) kertoo omassa teoksessaan, että sana ”slummi” on ensimmäisen kerran määritelty vuonna 1812, kun James Hardy Vaux kirjoitti teoksen *Vocabulary of the Flash Language*, jossa slummi-sana esiintyy synonyyminä sanoille ”racket” tai ”criminal trade”. Tässä yhteydessä slummilla tarkoitettiin ennemmin verbiä kuin substantiivia. Davis jatkaa vielä, että 1830- ja 1840-luvuilla, jolloin koleralevisi voimakkaasti, sai slummi-sana uuden merkityksen köyhien asuinalueena.

Seth Koven (2004, teoksessa Steinbrink, Frenzel & Koens 2012, 2) määrittelee slummin alkuperän 1700-luvun Lontooseen. Alun perin slummi-sana oli slangia ja tiettävästi se on irlantilaista alkuperää. Slummi-sanan keksivät slummiasukkaat itse. Vuonna 1840 sana pääsi viralliseen Englannin sanakirjaan. Tämän jälkeen käyttö yleistyi ylemmän luokan lontoolaisten keskuudessa ja sanalla he viittasivat East End -kaupunginosaan.

Tony Seaton taas kirjoittaa tekstissään, että slummi-sanaa on käytetty ensimmäisen kerran 1820-luvulla. Hänen tekstissään mainitaan myös, että slummi esiintyi slangisanana. Tuolloin slummilla tarkoitettiin katurakennusta tai pihapiiriä, joka sijaitsi ruuhkaisessa ja ahtaasti asutetussa kaupungissa. Näillä alueilla asuivat ihmiset, jotka kuuluivat alimpiin yhteiskuntaluokkiin ja jotka olivat kaikkein köyhimpiä. (Seaton 2012, 22.) UN-habitat kertoo, että 1820-luvulta lähtien kaikkein köyhimpiä, huonoimpia ja epähygieenisimpiä elinoloja ja asumuksia on kutsuttu slummeiksi. Tyypillistä niille oli, että siellä esiintyi rikollisuutta, seksikauppaa ja huumeiden käyttöä. Slummeissa myös monet kulkutaudit levisivät huonon hygienian takia. Voidaan sanoa, että slummit olivat kaikkea muuta paitsi kunnollisia asuinalueita. (UN-habitat 2007.)

Tänä päivänä termi slummi on väljempi, mutta sillä kuitenkin on paheksuva sävy. Kehityksmaissa slummi-sana on halventava ja sillä yksinkertaisesti viitataan heikkolaatuisempaan tai epäviralliseen asuntoon. (UN-habitat 2007.) Slummeja esiintyy eri puolilla maailmaa, niitä vain kutsutaan eri nimillä. Muun muassa Brasiliassa pahvista, kankaasta ja pellistä kyhättyt hökkelit tunnetaan faveloina, Turkissa nimellä gecekonduklar ja Egyptissä taas nimellä ashwaiyyat. (Hiilamo 2013.)

Vaikka slummeja löytyy ympäri maailmaa, ymmärretään termi slummi eri tavoin eri paikoissa. Slummin määritelmä vaihtelee yhteisöiden välillä ja jopa yhden yhteisön sisällä termillä voi olla useita merkityksiä. Rathor kertoo kirjassaan, ettei slummi-termille ole mitään yleistä määritelmää ja selitystä, joka kävisi joka puolelle maailmaa. Slummi-termiä ovat määritelleet eri tavoin niin ekonomit, kaupunkisuunnittelijat, sosiaalityöntekijät kuin kaupunkihallinnotkin. Näillä kuitenkin määritelmän tekoa ovat ohjanneet ennemminkin heidän omat taustansa ja koulutuksensa. (Rathor 2003, 34.)

Ennen vuotta 2002 ei ollut selkeää määritelmää slummille ja sen takia Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) asuinyhdyskuntakomissio (UN-habitat) ei pystynyt tekemään tutkimusta, jolla olisi haluttu selvittää slummiasukkaiden elinolojen parantumista. Siitä syystä YK:n alainen organisaatio antoi Expert Group Meetingin (EGM) tehtäväksi slummi-termin määrittämisen. (United Nation 2011.) Tämän tehtävän jälkeen YK ja UN-habitat ovat pystyneet määrittelemään slummin. Määritelmän mukaan slummit ovat rähjäisiä alueita, joille on rakennettu heikkotasoisia asumuksia ja joissa asukkailla on huonosti turvatut oikeudet. Lisäksi siellä asuvilla on puutetta ainakin yhdestä ihmisen perustarpeesta. (United Nations 2011; Zaidi 2012.)

UN-habitat kertoo omilla internetsivuillaan tarkemmin slummeista. Sivuilla kerrotaan, että slummeja asuttaa joukko ihmisiä, joilla on puute ainakin yhdestä ihmisen perustarpeesta. Näihin perustarpeisiin kuuluvat kestävä ja vakituinen asumus tai asunto, joka suojaaa äärimmäisiltä olosuhteilta, riittävä elintila, mikä tarkoittaa sitä, että yhdessä huoneessa ei asu enempää kuin kolme henkeä. Lisäksi perustarpeisiin kuuluu, että ihmisellä on saatavilla kohtuulliseen hintaan puhdasta ja juomakelpoista vettä, käytettävissä täy-

tyy olla myös asianmukaisesti hoidetut yksityiset tai yhteiset vessat, joita käyttää kohtuullinen määrä ihmisiä. Viides perustarve on turvatut asumisoikeudet, jotta ihmisiä ei voida pakotetusti ja ilman syytä hädätä asunnoistaan. Viidestä puutteesta neljän voidaan sanoa olevan niin sanottuja asuntopuutteita, koska puutteet liittyvät suoraan asumiseen. (UN-habitat 2006a.)

Perustarpeisiin ja niiden puutteeseen liittyen viime aikoina varsinkin Rio de Janeiro on noussut uutisotsikoihin tulevien vuoden 2014 jalkapallon MM-kisojen ja Rion vuoden



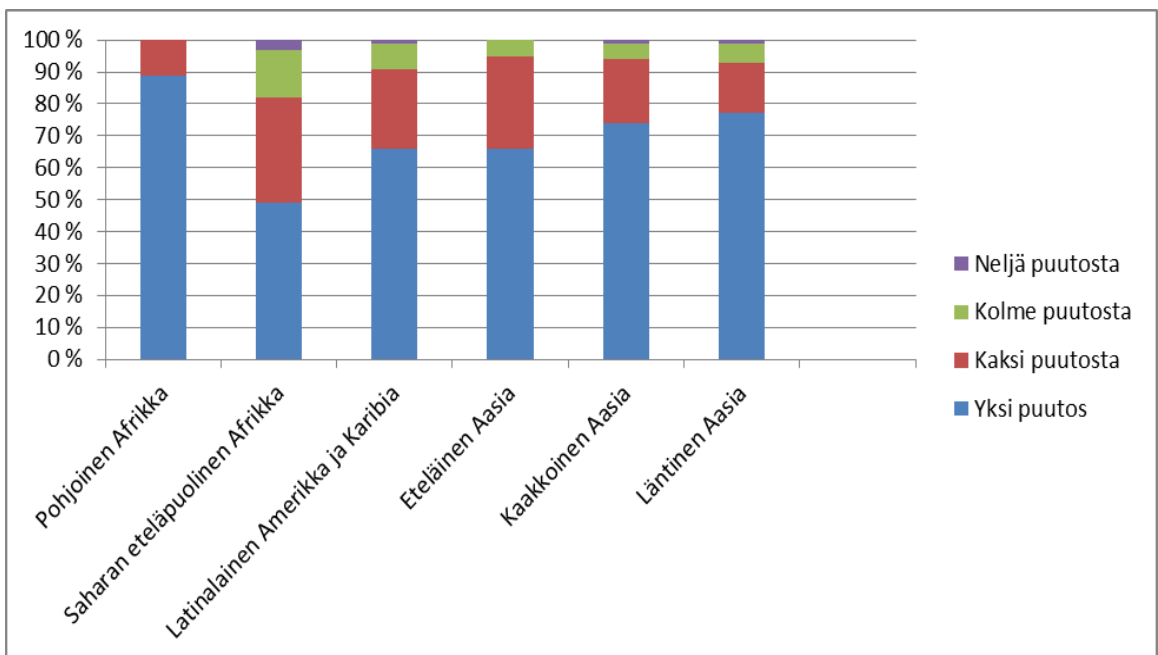
Kuvio 2. Eräässä Rion slummin seinässä lukee, että jalkapallon MM-kisat ovat tuhonneet yhteisön (the Rapporteur 2012.)

asukkaan Vila Autódromo halutaan hävittää, vaikka kyseinen kylä ei näytä kovin pahalta slummilta. Sieltä puuttuu viemäröinti, mutta useimmat talot on kuitenkin tehty tiiliharkoista ja betonista. Kohtuullisesta elintasosta alueella kertoo sekin, että jotkin perheet omistavat auton. Pakkosiirroista on kuitenkin tullut kohtuullisempia, koska ennen kuin kansalaisjärjestöt puuttuivat vääryyksiin, saattoivat siirrot tapahtua 70 kilometrin päähän. Nyt pakkosiirrot ovat vain 1 – 2 kilometriä. (Laakso 2011; Sirén 2012a; Sirén 2012b.) On arvioitu, että jopa 170 000 ihmistä tullaan siirtämään näiden tulevien kiso-

2016 olympialaisten takia. Uutisotsikoissa on kerrottu, miten Rion slummien asukkaita halutaan pakkosiirtää tulevien kisojen alta ja samalla ”siistiä” kaupunkia. Kisojen tieltä onkin jo hädätetty köyhien alueiden asukkaita osana kohennustöitä. Esimerkiksi ihmisoikeusjärjestö Amnesty International on ker-tonut, että Rio de Janeirossa pahimmissa tapauksissa viranomaiset ovat saapuneet yhteisöihin varoittamatta ja alkaneet purkaa taloja. Myös esimerkiksi Rio de Janeirossa sijaitseva 5 000

jen tieltä (Romero 2012). Tässä voi huomata sen, miten tärkeää on, että asumisolosuhteet on turvattu ja että ihminen voi päättää omasta asumisestaan ja elämisestään.

Kuten Rathor (2003, 34) kertoo, slummit voivat vaihdella ja niissä voi olla eroja, mutta myös UN-habitat kertoo, että kaikki slummit eivät ole samanlaisia, eivätkä kaikki asukkaat kärsi samoista puutteista. Hätä yleensä määrätty sen mukaan, kuinka moni aiemmin mainitusta viidestä perustarpeesta on puutteellista. Alla olevasta UN-habitatin tekemästä kuviosta (Kuvio 3) on nähtävissä, miten puutteet ovat jakautuneet ympäri maailmaa. UN-habitat on tutkinut, että Saharan eteläpuolisessa Afrikassa slummeissa asuvat kärsivät eniten. Yli 80 % alueen slummeissa asuvista kärsii yhdestä tai kahdesta puutoksesta liittyen asumiseen ja melkein puolet kärsii vähintään kahdesta asumiseen liittyvästä puutoksesta. Noin yksi viidesosa slummien talouksista taas elää äärimmäisessä köyhyydessä kärsien ainakin kolmesta puutoksesta. Kuviosta on myös nähtävissä, että missään muualla ei esiinny niin paljon puutoksia kuin Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa. (UN-habitat 2006a.)



Kuvio 3. Slummeissa asuvien puutostilat eri puolilla maailmaa (UN-habitat 2006a.)

Kun slummeista alettiin puhua tuolloin 1820-luvulla, tunnettiin ne silloin ”pahuuden paikkoina”. Tänä päivänä slummit kuitenkin ovat valtavia epävirallisia yhdyskuntia, jotka ovat näkyvimpiä ilmentymiä kaupunkien köyhyydestä varsinkin kehitysmaiden kaupungeissa. Köyhyydestä ja huonoista oloista huolimatta slummit ovat niin köyhien kuin rikkaidenkin maiden kaikkein menestyksellisimpiä osia. Vaikka slummit monesti yhdistetään konflikteihin ja väkivaltaan, eivät ne pelkästään ole sitä, koska slummeissa ihmiset nousevat köyhyydestä ja siellä luodaan uusi keskiluokka. Sen lisäksi slummeissa syntyvät myös seuraavan sukupolven unelmat, kansanliikkeet ja hallitukset. (Hiilamo 2013; UN-habitat 2007.)

3.1 Slummien synty

Kuten edellisessä kappaleessa mainittiin, esiintyi slummi-sana ensimmäisen kerran jo 1800-luvun alkupuolella. Slummien synnyn taustalla olivat tapahtumat 1820-luvun Lontoossa, kun työläisväestö muutti ahtaisiin kasarmeihin, missä ei ollut kunnollisia palveluita tarjolla. Kasarmit sijaitsivat lähellä tehtaita ja teollisuusalueita, missä oli töitä tarjolla kasarmien asukkaille. Tuohon aikaan slummi-termillä viitattiin kasarmien huoneisiin, joilla oli huono maine, mutta aikojen kuluessa termi sai nykyisen merkityksensä, jolla viitataan rähjäisiin ja ahtaisiin kaupunkialueisiin, missä köyhät ihmiset asuvat. (UN-habitat 2003, 7; UN-habitat 2006b.)

Slummit ovat jatkaneet tasaista kasvuaan viimeisten kahden vuosisadan ajan. Erityisen nopeaa slummien kehitys kuitenkin oli 1900-luvun jälkipuoliskolla, kun kehitysmaissa alkoi kaupungistuminen. Tämän päivän slummit ovat huomattavasti isompia ja niissä asuu paljon enemmän ihmisiä kuin 1800-luvun silloisissa Euroopan ja Pohjois-Amerikan slummeissa. Esimerkiksi slummiasukkaiden määrä Rio de Janeirossa vuonna 2006 oli melkein yhtä suuri kuin Helsingin asukkaiden määrä. Mumbain slummeissa asuvien määrä, joka on noin 5 miljoonaa, ylittää taas Nairobin koko asukasmäärän. (UN-habitat 2006b.)

Slummien syntyyn vaikuttaa moni asia, kuten nopea maaseudulta kaupunkiin muutto, kasvava köyhyys ja eriarvoisuus, epävarmat omistusoikeudet ja globalisaatio. Kehitys-

maissa ihmisiä on muuttanut maaseuduilta kaupunkeihin 1950-luvulta lähtien. Ihmiset ovat vapaaehtoisesti lähteneet maaseuduilta ja muuttaneet kaupunkeihin töiden perässä. Myös poliittiset konfliktit ovat ajaneet ihmisiä pois kotialueiltaan uusille asuinalueille. Esimerkiksi Angolassa ja Mosambikissa kaupungistuminen on johtunut suurimmaksi osaksi konfliktien ja yhteenottojen takia, kun monet maaseudun asukkaat ovat joutuneet muuttamaan suhteellisen turvallisilta alueilta kaupunkeihin. Noin 4,5 miljoonaa mosambikilaista joutui muuttamaan 1980-luvulla. (UN-habitat 2007.)

Ensisijainen syy slummien olemassaoloon on kuitenkin se että, kansalaiset eivät saa päättää omasta asunnostaan ja maa-alueestaan, jossa talo sijaitsee. Ilman kunnollisia ja turvattuja omistusoikeuksia slummien asukkailla ei ole mahdollisuuksia parantaa omia elinolojaan. Turvatut omistusoikeudet ovat usein edellytys muihin taloudellisiin ja sosiaalisiin mahdollisuuksiin, kuten julkisiin palveluihin ja toimeentuloon. Slummeissa, joissa asukkailla on oikeudet maahan ja asuntoon, on paremmat mahdollisuudet elämiseen ja elämänlaadun paranemiseen. Slummien kasvuun vaikuttavat myös kansalaisten kesken vallitsevat epätasa-arvoisuudet ja lisääntynyt työvoiman kysyntä. (UN-habitat 2007.)

UN-habitat on arvioinut, että jos ennaltaehkäisevää ja avustavaa työtä slummien ehkäisemiseksi ei tehdä, tulevat slummit olevaan kaupunkien ”ominaisuuksia” monissa kehitysmaissa. Slummeista 90 % sijaitsee kehitysmaissa, missä kaupungistuminen tarkoittaa lähestulkoon samaa kuin uusien slummien muodostuminen. Näin on erityisesti Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa sekä eteläisessä ja läntisessä Aasiassa, missä viimeisten 15 vuoden aikana kaupunkien kasvu on ollut verrattavissa slummien kasvuun. Pääosin slummien asukkaat asuvat nykyisin Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa. (UN-habitat 2006b.)

3.2 Köyhyys ja kaupungistuminen

Mowforth, Charlton ja Munt (2008, 56) kuvaavat kirjassaan *Tourism and Responsibility*, että köyhyys on jatkuva tai krooninen puute resursseista, voimavaroista, valinnoista,

turvallisuudesta ja tarvittavista voimista nauttia riittävästä elintasosta. Tieteellistä tai yksiselitteistä vastausta ei löydy siihen, kuka on köyhä ja kuka ei.

Köyhyys voidaan jakaa absoluuttiseen ja suhteelliseen köyhyyteen. Absoluuttisella köyhyydellä tarkoitetaan sitä, että ei ole varaa edes välttämättömiin tarpeisiin, kuten ruokaan, asumiseen, terveyden ylläpitoon ja hoitoon tai koulutukseen. Suhteellisella köyhyydellä tarkoitetaan sitä, että ei pystytä täyttämään sosiaalisen ympäristön vaatimuksia eikä kyetä saavuttamaan oman yhteiskunnan minimielintasoja. (Holden 2008, 130 – 133.) Ulkoministeriön ylläpitämällä Global.finland-verkkosivustolla kerrotaan lyhyesti, että köyhä on ihminen, joka ei kykene huolehtimaan omista perustarpeistaan eikä osallistumaan täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan (global.finland 2013).

Maailman Pankin (World Bank) tutkimuksen mukaan köyhiä, jotka tienasivat alle 1,50 euroa, oli 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä 50 % maailman väestöstä. Äärimmäisen köyhäksi luokitellaan ne, jotka joutuvat selviytymään eurolla päivässä. Tänä päivänä äärimmäisessä köyhyydessä elää 1,3 miljardia ihmistä ja hieman alle 2,5 miljardin ihmisen on tultava toimeen reilulla 1,50 eurolla päivässä. Köyhyyttä selittävät myös esimerkiksi rikkaita maita suosiva kauppapolitiikka, heikko ja korruptoitunut hallinto, aseelliset konfliktit ja ilmastonmuutoksen kärjistävät luonnonilmiöt. (global.finland 2013; Holden 2008, 130 – 133.)

Kaupungistumisen lisääntyminen on vaikuttanut siihen, että huomattavasti suurempi osa kaupunkien ihmisistä asuu köyhyydessä verrattuna maaseudulla asuvaan väestöön. Yleisesti voi sanoa, että köyhyys on siirtymässä maaseuduilta kaupunkeihin. (Un-habitat 2007.) Jokaisessa maanosassa ja jokaisella mantereella on tapahtunut kaupungistumista ja varsinkin 1800-luvun teollistuminen lisäsi kaupungistumista Euroopassa. Afrikassa vasta 1950-luvulla alkoi urbaani kaupungistuminen, mikä jatkuu edelleen tänä päivänä. Vuonna 1960 afrikkalaisissa kaupungeissa asui noin 36 miljoonaa ihmistä, kun taas vuosituhannen vaihteessa asukkaita oli jo 300 miljoonaa. Afrikan arvioidaan olevan ainoa manner, jossa slummien väestömäärä kasvaa. Saharan eteläpuoleisen Afrikan kaupunkien väestöstä slummeissa asuu 72 %. Vuonna 2005 slummeissa asui 200 mil-

joonaa ihmistä ja vuosien 1990 – 2000 välillä Afrikan kaupungit ovat kasvaneet rajummin kuin missään muualla maailmassa. (Teppo 2011, 272.) Afrikassa slummien väestön määrä lisääntyy noin 4,5 % vuosittain (Myllylä 2011, 296 – 297).

Kaupungistumista ei tapahdu pelkästään Afrikassa. Viimeisen neljän vuosikymmenen aikana myös Latinalaisessa Amerikassa on ollut nähtävissä nopeaa kaupungistumista. Siellä 75 % väestöstä asuu kaupungeissa. Aasiassa, jossa asuu 80 % maailman väestöstä, 36 % asuu tänä päivänä kaupungeissa. Suurkaupungeissa Mumbaissa, Kalkutassa ja Bangkokissa asuu yli 10 miljoonaa ihmistä ja näistä jopa puolet asuu slummeissa. (UN-habitat 2007.)

3.3 Kaupungistumisen kehitys

YK:n väestöosasto Department of Economic and Social Affairs (DESA) on ennustanut, että maailmanväestön kasvu 64 %:sesti tulee keskittymään kehittyviin maihin seuraavien neljän vuosikymmenen aikana. Tänä päivänä yli puolet koko maailman väestöstä asuu kaupunkialueilla. Jos alueita kuitenkin katsoo yksittäin, löytyy maanosia, joissa kaupungistumisprosentti ei ole vielä yltänyt puoleen. On ennustettu, että puolet Aasian väestöstä asuu kaupunkialueilla vuonna 2020, kun taas Afrikassa 50 % väestöstä tulee asumaan kaupunkialueilla vasta 2035. (Department of Economic and Social Affairs 2012, 1, 4; United Nations 2012.)

Vuosien 2011 ja 2050 välillä väestömäärän uskotaan kasvavan 2,3 miljardilla 7 miljardista aina 9,3 miljardiin ihmiseen. Kaupungeissa asuvien määrän on ennustettu nousevan 6,3 miljardiin, kun se tällä hetkellä on 3,6 miljardia. Maaseudulla asuvien määrän uskotaan laskevan 300 miljoonalla vuoteen 2050 mennessä. Eniten maalta kaupunkiin muuttoa tulee tapahtumaan kehittyvissä maissa. (Department of Economic and Social Affairs 2012, 1.)

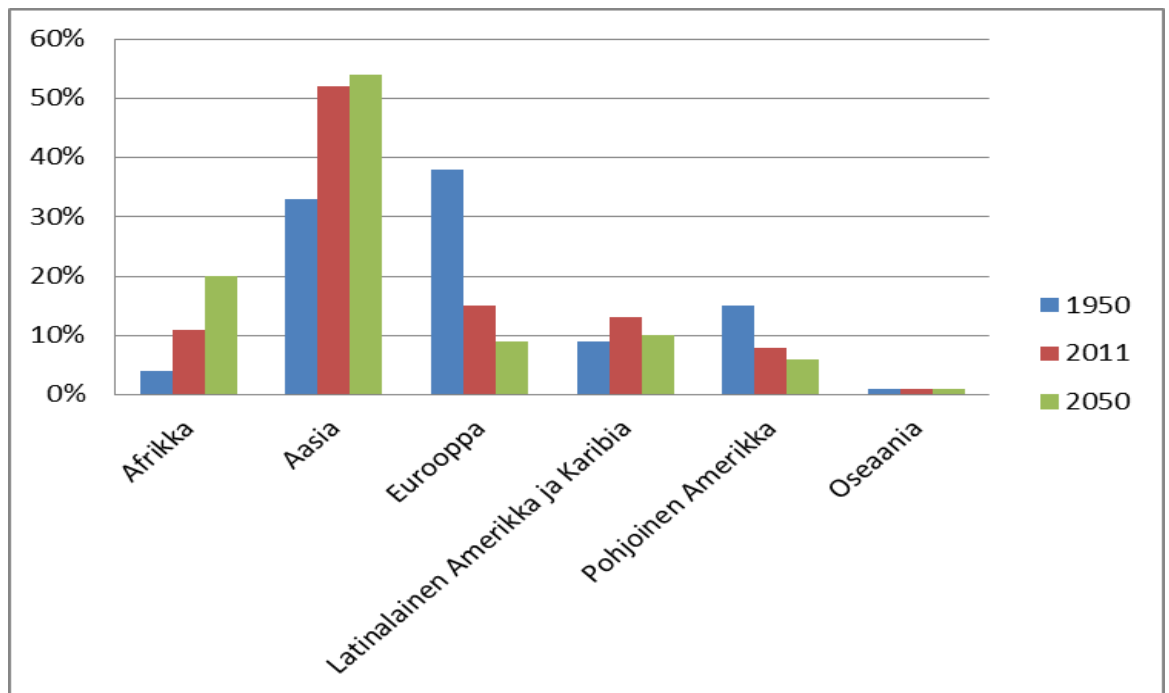
Afrikassa kaupunkiväestön määrän uskotaan nousevan yli 900 miljoonalla vuoteen 2050 mennessä, kun taas Aasiassa kaupunkiväestön määrä kohoaa 1,9 miljardista jopa 3,3 miljardiin. DESA kertoo raportissaan, että suurimmat kaupunkien väestömäärän

kasvut ovat odotettavissa muun muassa Intiassa, Kiinassa ja Nigeriassa. Kun laskee kolmen ison maan Kiinan, Intian ja Brasilian väestöt yhteensä, vastaa määrä koko Euroopan ja Pohjois-Amerikan väestöjä. Kehittyvien maiden kaupungistuminen jättää nopeudeltaan ja laajuudeltaan jälkeensä jopa viktoriaanisen ajan Euroopan. Vuoden 1910 Lontoo oli seitsemän kertaa isompi kuin mitä se oli ollut vuonna 1800. Kun taas vertaa tämän päivän Dhakaa, Kinshasaa ja Lagosia, ovat ne kaikki noin 40 kertaa isompia kuin ne olivat vuonna 1950. (Davis 2007, 2; Department of Economic and Social Affairs 2012, 7 – 8.)

DESA:n pääsihteerin avustajan Jomo Kwame Sundaramin mukaan suurinta väestön kasvu on ”megakaupungeissa” (United Nations 2012). Taulukoista 1 ja 2 (Liitteet 1 ja 2) selviää vuosien 1970, 1990 ja 2011 asukasmäärät megakaupungeissa sekä vuoden 2025 asukasmääräennuste. Vuonna 2011 megakaupunkeja oli 23, kun vuonna 1970 megakaupunkeja oli vain kaksi, Tokio ja New York (Department of Economic and Social Affairs 2012, 5). Megakaupungin määritelmänä on 10 miljoonaa asukasta. Vuoteen 2025 mennessä megakaupunkeja on arvioitu olevan 37. Noin 13,6 % maailmanväestöstä tulee tuolloin asumaan megakaupungeissa, mikä vastaa noin 402 miljoonaa ihmistä. Tällä hetkellä noissa suurkaupungeissa asuu noin 283 miljoonaa henkeä, mikä vastaa 9,9 %:a koko maailman kaupunkiväestöstä. Slummialueet, joiden väkimäärä on 1 – 5 miljoonan välillä, tulevat kasvamaan jopa 1,2 miljardin ihmisen asuinalueiksi. (Department of Economic and Social Affairs 2012, 2; United Nations 2012.)

Taulukosta 3 (Liite 3) selviää, miten eri megakaupungeissa kasvun uskotaan tapahtuvan vuoteen 2025 mennessä. Taulukosta on myös nähtävissä, miten asukasmäärät ovat muuttuneet vuosien 1970, 1990 ja 2011 välillä. Taulukkoa tutkiessa on huomattavissa, että kehittyneissä maissa, kuten Ranskassa ja Amerikassa kasvu on pienintä. Suurta väestönkasvu on Lagosissa, Dhakassa ja Karachissa. Näiden lisäksi nopeaa väestönkasvua on odotettavissa Intian ja Kiinan kaupungeissa sekä Filippiinien pääkaupungissa Manilassa. (Department of Economic and Social Affairs 2012, 7 – 8.)

Seuraavien neljän vuosikymmenen aikana Aasiassa ja Afrikassa tulee tapahtumaan huomattavaa kaupunkiväestön lisääntymistä. Afrikassa kaupunkiväestön määrä todennäköisesti tulee kolminkertaistumaan (Kuvio 4). Vuonna 2050 suurin osa kaupunkiväestöstä tulee asumaan Aasiassa ja Afrikassa. Muissa maanosissa väestönmäärä sen sijaan tulee vähenemään. (Department of Economic and Social Affairs 2012, 10.)



Kuvio 4. Väestön määrän jakautuminen maailmassa vuosina 1950, 2011 ja 2050 (Department of Economic and Social Affairs 2012, 11.)

Tänä päivänä noin puolet maailman väestöstä asuu kaupunkialueilla. Kaupunkeihin kohdistuva muuttoaalto tuo taloudellista kehitystä, mutta samalla se myös lisää sosiaalista epäarvoisuutta, ympäristön saastumista ja nopeuttaa ilmastonmuutosta. Suuri väestönkasvu aiheuttaa uusia haasteita, kuten miten tarjota töitä, asunto, energiaa ja infrastruktuuria, jotta köyhyys, slummien kasvu ja leviäminen sekä ympäristön laadun huonontuminen saadaan vähentymään. Vaikka väestönkasvu tuo mukanaan ongelmia, on siitä toisaalta myös hyötyä, koska väestönkasvu parantaa koulutusmahdollisuuksia ja tarjoaa uusia julkisia palveluita kehitysmaissa. Kaupunkien kasvun ja väestön voidaan

sanoa olevan yksi maailman talouden moottoreista. Nämä kaupunkeihin muuttavat ihmiset ovat uusien keksintöjen ja innovaatioiden lähteitä. Maailmanjohtajien, yhteiskuntien, kansalaisjärjestöjen ja muiden ryhmien tehtävänä onkin keksiä keinot, joilla vähentää köyhyyttä, epätasa-arvoisuutta ja suojata ympäristöä yhä ruuhkautuvalta planeetalta. (United Nations 2012.)

4 Slummimatkailu

Slummimatkailu on yksi nopeimmin kasvavista matkailun muodoista maailmassa, mutta se on kuitenkin samalla myös yksi kiistanalaisimmista. (Dürr & Jaffe 2012, 1; Ma 2010, 3.) YK on määritellyt slummit rähjäisiksi alueiksi, joille on rakennettu heikkotasoisia asumuksia ja joissa asukkailla on huonosti turvatut oikeudet. Slummimatkailu tarkoittaa matkustamista näille alueille. Termi slummimatkailu on irrotettu termistä kehitysmatkailu (eng. developmental tourism), sillä se on ilmaisultaan hieman tarkempi kuin kehitysmatkailu, jolla yleisesti tarkoitetaan matkustamista alueille, joilla tapahtuu kehitystä. (Ma 2010, 3.)

Nyky muodossaan slummimatkailu on alkanut 1990-luvulla Rio de Janeirossa ja sen jälkeen se on levinnyt seitsemään suureen metropoliin neljässä eri maanosassa. Slummimatkailun nopeaan kasvuun on osaltaan vaikuttanut se, että retkien kohde on erilainen kuin mitä perinteisissä kulttuuriretkissä. Osittain myös kiinnostus slummeja kohtaan on herännyt viime vuosina median takia ja erityisesti elokuvat, joissa on kuvattu slummien elämää, ovat herättäneet mielenkiinnon slummeja kohtaan. (Ma 2010, 3.)

Mumbaihin sijoittuva Slummien miljonääri (Slumdog Millionaire), Rio de Janeiroon sijoittuva City of God (Cidade de Deus) ja Johannesburgiin sijoittuva District 9 ovat elokuvia, jotka ovat herättäneet ympäri maailmaa ihmisten kiinnostuksen slummeja kohtaan. Eräs Dharavissa kierroksia järjestävä yritys kertoi yrityksen liikevaihtonsa kasvaneen 25 % sen jälkeen, kun Slummien miljonääri -elokuva julkaistiin. Myös New York Timesissa julkaistu Eric Weinerin kirjoittama lehtiartikkeli vuonna 2008 herätti suuren yleisön kiinnostuksen etenkin kyseenalaistamaan slummimatkailun eettisyyden. (Ma 2010, 3.) Eräs Dharavissa asuva tutkija sanoo, että ihmisistä on tullut herkempiä erityisesti sen jälkeen, kun Slummien miljonääri -elokuva ilmestyi. Hänen mukaansa elokuva antoi väärän kuvan siitä, millaista elämä Dharavissa oikeasti on. Kohtaukset kuvastivat elämää 1950- eikä 1990-luvulta. Hän kertoi myös, että on loukkaavaa, kun ihmisiä kutsutaan ”koiriksi” (eng. slumdog). (Zaidi 2012.)

Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana on voitu todistaa, kuinka slummimatkailu on lisääntynyt ja kehittynyt sekä slummimatkakohteiden määrä on kasvanut eteläisellä pallonpuoliskolla. Slummimatkailun merkitys on kasvanut niin taloudellisesti kuin määrällisesti kiinnostaen yhä enemmän turisteja. Slummimatkailusta esiintyy eri muotoja, mutta yleisimmät ovat opastetut kierrokset, joita voidaan tehdä eri kulkuneuvoilla. Joissakin kaupungeissa slummikierroksilla on jo tärkeä rooli kaupunkimatkailussa. (Steinbrink ym. 2012, 1.)

4.1 Slummimatkailun historia

Slummit ovat kiinnostaneet ihmisiä yhtä kauan kuin niitä on ollut. Kuten aiemmin kerrottiin, slummi-termin ensimmäiselle käyttökerralle on hieman vaikeaa antaa tarkkaa vuosilukua, koska eri teoksissa on määritelty eri aikoja. Aiemmin myös mainittiin, että Koven on esittänyt, että termi on 1700-luvun Lontoosta ja se oli slangisana, jolla tarkoitettiin East Endin kaupunginosaa. Niihin aikoihin, kun slummi-sanan käyttö alkoi, myös verbin ”slumming” käyttö alkoi Lontoon West Side Lingossa. Termillä tarkoitettiin ylemmän luokan vierailuja East Endissä. Vierailujen suosio kasvoi nopeasti. Näitä vierailuja opastivat journalistit, papistot kuin poliisimiehetkin, jotka olivat pukeutuneet siviilivaatteisiin. Ensimmäisten slummivierailijoiden motiiveina vierailuille olivat huoli, hyvinvointi ja hyväntekeväisyys. Syyt vierailuille kuitenkin muuttuivat 1800-luvun puolivälissä enemmän vastaamaan vapaa-ajan aktiviteettia. (Steinbrink ym. 2012, 2.)

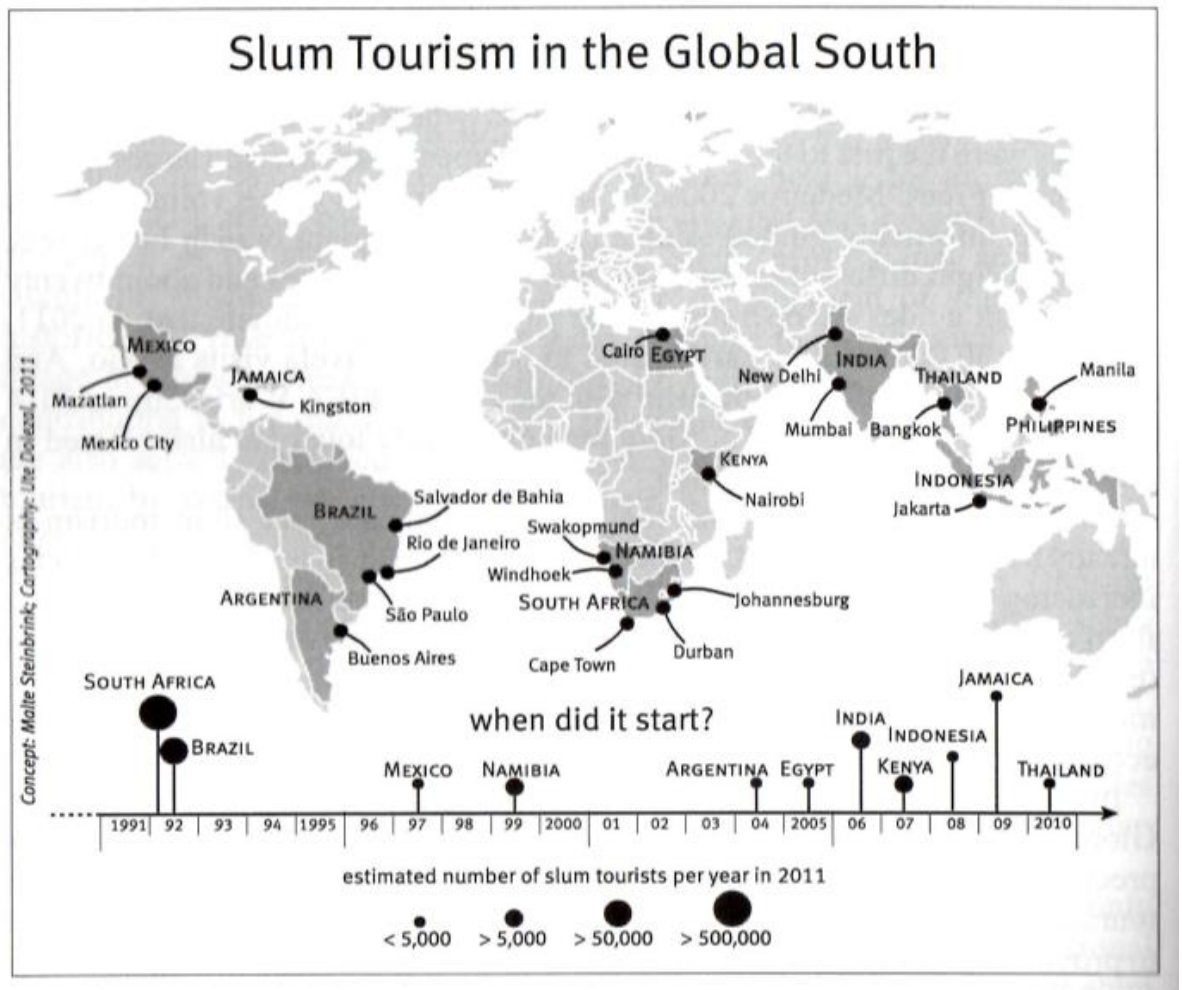
1880-luvulla ”slumming” levisi New Yorkiin, kun turistit Lontoosta halusivat nähdä ja vertailla New Yorkin ja Lontoon slummeja keskenään. Jo tuolloin opaskirjoissa kerrottiin kävelykierroksista, jotka suuntautuivat köyhille alueille. Ensimmäiset maksulliset slummikierroksia järjestävät yritykset perustettiin Manhattanilla, Chicagossa ja San Franciscossa. 1900-luvun alussa slummimatkailu koettiin osana urbaania matkailua. Alkuaikojen slummimatkailu Lontoossa ja Yhdysvalloissa on hyvin dokumentoitu ja se kertoo slummimatkailun kehityksestä. (Steinbrink ym. 2012, 2.)

1900-luvun alun New Yorkiin ja Lontooseen suuntautunut slummimatkailu on niin sanottua pohjoisen ”slummeilua” (slumming in the Global North), kun taas tämän päi-

vän slummimatkatkailu kohdistuu eteläiselle pallonpuoliskolle (slumming in the Global South). Vaikka slummimatkatkailua on esiintynyt pohjoisessa jo melko kauan, on se suhteellisen uusi matkatkailumuoto kehitysmaissa. Alussa slummivierailut eivät yleensä olleet vapaa-ajan matkatkailua vaan esimerkiksi journalistit etsivät kirjoitusaiheita slummeista tai tutkijat etsivät uusia tutkimusaiheita. Nämä vierailijat ovat muokanneet tätä matkatkailun muotoa voimakkaasti. (Seaton 2012, 28; Steinbrink ym. 2012, 2 – 4.)

Tänä päivänä edelleen nämä ”ammattislummeilijat” muokkaavat ihmisten ajatuksia eteläisen pallonpuoliskon slummeista. Valokuvien, reportaasien ja filmien avulla slummeista saadaan luotua sellainen kuva, että ne ovat mielenkiintoisia matkakohteita. Vaikka slummeissa vieraillaan ympäri maailmaa, halutaan slummimatkatkailua rajata niin, että se käsittää vain organisoidut slummikierrokset. Tietenkään ei voida sanoa, etteivätkö ”ammattislummeilijat” voisi osallistua näille organisoiduille kierroksille ja kehittää myös organisoituja slummikierroksia. (Steinbrink ym. 2012, 4.)

Yleisesti on tunnustettu, että tämän päivän slummimatkatkailu on alkanut Etelä-Afrikasta, kuten seuraavan sivun kuvista (kuviot 5) on nähtävissä. Apartheid-politiikan aikaan kierroksia järjestettiin ulkomaalaisille solidaarisuusaktivisteille. Kierrokset suuntautuivat ei-valkoisten alueille niin apartheidien hallinnon, kansalaisjärjestöjen kuin poliittisten järjestöjenkin toimesta. Sen jälkeen, kun apartheid-aikakausi oli päättynyt Etelä-Afrikassa, levisi slummimatkatkailuun verrattavissa oleva kaupunkimatkatkailu (eng. township tourism) isoimpiin kaupunkeihin ympäri maata. Yksistään Cape Townissa kierroksia järjestää 40 – 50 yritystä ja vierailijoita arvellaan olevan vuosittain jopa 800 000. (Steinbrink ym. 2012, 4.)



Kuvio 5. Kartta slummimatkakohteista (Steinbrink 2011, 6.)

Samansuuntaista kehitystä on ollut myös Brasiliassa, missä slummimatkailu, joka siellä tunnetaan favelamatkailuna (eng. favela tourism), alkoi samoihin aikoihin kuin Etelä-Afrikassa. Favelamatkailun alkaminen on yhteyksissä Rio de Janeirossa vuonna 1992 järjestettyyn YK:n kokoukseen. Siihen osallistuneille journalisteille ja poliittisille aktiivisille järjestettiin ensimmäinen kierros kaupungin suurimmassa favelassa, Rocinhassa. Tänä päivänä Rio de Janeirossa on ainakin kahdeksan eri yritystä ja noin 20 yksityistä opasta, jotka järjestävät kierroksia kaupungin faveloissa. Vuonna 2011 arviolta 50 000 turistia osallistui näille kierroksille Riossa. Tämän luvun uskotaan kasvavan vuoden 2014 jalkapallon MM-kisojen ja vuoden 2016 olympialaisten myötä. (Steinbrink ym. 2012, 5.)

Kävijäluvut osoittavat, kuinka ammattimaista bisnestä slummimatkailu tänä päivänä on näissä edellä mainitussa kahdessa maassa. Opastettujen kierrosten lisäksi nämä kohteet

tarjoavat myös seikkailumatkailua (eng. adventure tourism), missä esimerkiksi mönkijöillä, polkupyörillä tai moottoripyörillä tehdään retkiä slummeihin. Myös majoittuminen slummeissa on mahdollista. Näiden lisäksi on myös tarjolla erilaisia teemakierroksia, joiden aiheina voivat olla esimerkiksi musiikki, ruoka tai ekologisuus. (Steinbrink ym. 2012, 5.)

Slummimatkailu on myös levinnyt muihin eteläisen pallonpuoliskon maihin. On vaikea sanoa tarkkaan, missä kaikkialla sitä esiintyy. Kuviosta 5 on kuitenkin nähtävissä, missä organisoituja kierroksia on järjestetty ja milloin kierrokset ovat alkaneet. (Steinbrink ym. 2012, 5.)

4.2 Slummikierrokset

Slummikierrokset voidaan jakaa kahteen: kulttuurillisiin (eng. cultural) ja viihdyttäviin (eng. entertainment) kierroksiin. Kulttuurilliset kierrokset ovat näistä kahdesta ehdottomasti yleisempiä. Niiden pohjalla on koulutuksellinen ajatus; halutaan näyttää, kuinka slummien asukkaat todella elävät ja kuinka slummiyhteisö toimii. Viihdyttävillä kierroksilla halutaan tarjota turisteille jännitystä ja elämyksiä sekä safarimaisia kokemuksia. Esimerkiksi kahdella eri Rio de Janeirossa toimivalla yrityksellä on tällaisia palveluita tarjolla. Toinen yritys tarjoaa jeeppikierroksia avokattoisilla armeijatyylisillä jeepeillä ja toinen taas tarjoaa moottoripyörillä tehtäviä kierroksia ympäri favelaa. (Ma 2010, 4.)

Tyypillisesti slummikierrokset kestävät 2 – 3 tuntia ja ne tehdään kävellen tai autoilla. Useimmilla kierroksilla turisteilla on mahdollisuus vierailla asukkaiden kodeissa tai yrityksissä, joita alueelta löytyy. Kierroksilla on aina mukana opas, joka puhuu sujuvaa englantia ja näin hän voi kertoa ulkomaalaisille turisteille, millaista elämä slummeissa on. Kielimuurien takia turistit eivät yleensä saa puhua slummiasukkaiden kanssa edes oppaan välityksellä. Monilla kierroksilla niin Rio de Janeirossa kuin Mumbaissakin turisteilla on mahdollisuus päästä katsomaan slummialuetta ”lintuperspektiivistä”, kun turistit pääsevät vierailemaan slummiasuntojen ”kattoterasseilla”, mistä he voivat nähdä koko slummialueen. (Ma 2010, 4.)

Amelia Gentleman on kirjoittanut ihmisten halusta päästä seuraamaan slummien elämää Observer-lehdessä otsikolla ”Slum tours: a day trip too far” toukokuussa 2006. Hän kertoo villityksestä Intian Delhissä, jossa 2,50 dollarilla voi ostaa kaksituntisen opastetun kävelyretken, jonka puitteissa pääsee seuraamaan katulasten elämää Delhin rautatieasemien läheisyydessä. Kierrokset ovat entisten katulasten itsensä opastamia ja tuotot sanotaan käytettävän katulasten hyväksi. Järjestäjien mukaan kierrosten on tarkoitus olla avartavia kokemuksia, eikä niiden tarkoituksena ole, että rikkaat länsimaalaiset tulevat paikalle keräämään itselleen hyvänolontunnetta. (Gentleman 2006.)

Kevin Outtersson ja Evan Selinger ovat puolestaan kirjoittaneet päätöstyönään teoksen *The Ethics of Poverty Tourism*, jossa he kertovat omista kokemuksistaan favelakierrokselta Rocinhasta, Rion yhdestä isoimmasta slummista. He olivat valinneet sellaisen yrityksen, joka järjestää kierroksia kävellen, jolloin pystyy paremmin tutustumaan paikalliseen yhteisöön. He kokivat, että kävelykierrokset ovat parempi vaihtoehto kuin bussikierrokset, joilla voi asukkaita katsoessaan tuntea kuin katsoisi villieläimiä safarikierroksella. Heidän valitsemansa yritys tekee vain pienryhmäkierroksia. (Selinger & Outtersson 2009, 5.)



Kuvio 6. Yksi Brasilian suurimmista faveloista, Rocinha (Soul Brasileiro 2013a.)

Outtersson ja Selinger kertovat, että kierros alkoi paketti-autokyydityksellä Ipanemasta Rocinhaan. Tuon 15 minuutin automatkan aikana oli nähtävissä, mikä ammottava sosiaalinen kuilu Riossa on. He kertovat, että Rocinha on jopa 200 000 asukkaan kukkulalle rakennettu slummi-alue. Kierros aloitettiin kukkulan laelta, minne kyyti saatiin ”mopopojilta”. Rocinhan

päältä he lähtivät sitten laskeutumaan pieniä kävelykatuja pitkin alaspäin. He kulkivat oppaan johdolla kolmisen tuntia kävelykatuja pitkin. Matkalla alaspäin opas kertoi, milaista elämä favelassa on. Kierroksella Outterson ja Selinger ryhmineen näkivät pieniä kauppoja, söivät paikallisia leipomotuotteita, kävelivät kotien ja baarien ohi ja näkivät esimerkiksi paikallisten työskentelyä pesulassa. He pysähtyivät erään artistin studiolla sekä paikallisessa kulttuurikeskuksessa, joka oli saatu lahjoituksena. Sellinger ja Outterson kokivat kierroksilla valitettavana sen, että kaikki asukkaat tuntuivat haluavan osansa turistien rahoista. Kokonaisuudessaan he kuitenkin pitivät slummikierroskokemusta positiivisena ja olivat sitä mieltä, että olivat saaneet kierrokselta jotain henkilökohtaista. (Sellinger & Outterson 2009, 5 – 6.)

Kierroksen aikana opas pysähtyi monta kertaa kertomaan, kuinka kaikki toimii, vaikka hallitus ei tue Rocinhan asukkaita. Opas kertoi, että julkinen perusterveydenhuolto on vaatimatonta, jätevedet kulkevat avoimissa kouruissa kaduilla, vesiputket ovat muovisia ja ne kulkevat maanpäällä. Postinkuljettaja pysähtyy tiellä, mutta jos haluaa postin kotiin, täytyy asukkaiden maksaa siitä. Opas kertoi, että käytännössä ihmiset omistavat kotinsa, mutta heillä ei kuitenkaan ole mitään laillista omistusoikeutta niihin asuntoihin, joissa he asuvat. Alueella toimii puolivirallinen Community Association, joka pitää yllä kiinteistörekisteriä. Opas kertoi myös, että alueella ilmenee vähän ryöstelyä ja raiskauksia, koska huumejengit pysyttelevät piilossa. Ne pysyttelevät piilossa elleivät kilpailevat jengit tai poliisit hyökkää favelaan. Outterson ja Selinger kertovat, että kierroksen jälkeen he olivat saapuneet kukkulan juurelle, mistä pakettiauto vei heidät sitten takaisin Ipaneman turistialueelle. Monelle kierroksen osallistujalle kokemus oli säväyttävin heidän koko Brazilian matkallaan. (Sellinger & Outterson 2009, 6.)

Paikasta ja slummista riippumatta tarinat kierroksista ovat hyvin samanlaisia kuin Sellingerin ja Outtersonin sekä Gentlemanin kuvaamat slummikierrokset. Kierroksilla halutaan näyttää positiivinen puoli slummeista eli miten ihmiset oikeasti elävät ja tulevat toimeen slummeissa (Basu 2012b). Monille kierroksille ja yrityksille yhteistä on myös se, että ne kertovat olevansa erilaisia kuin muut ja tarjoavansa turisteille jotain ainutlaa-

tuista ja ennen kokemattomia kierroksillaan (Jakarta Hidden Tours 2013; Soul Brasileiro 2013b).

4.3 Slummikierroksia järjestävät yritykset

”Poverty tourism”, ”poorism”, ”slum tourism”, ”favela tours”, ”township tours” ja ”reality tours” ovat nimityksiä, joita matkanjärjestäjät ja yritykset käyttävät myydessään slummikierroksia asiakkaille. Kaikki nimitykset kuvaavat kuitenkin samaa asiaa eli järjestettyjä kierroksia epämuodollisiin asutuksiin eli niin sanottuihin slummeihin. Tänä päivänä kierroksia myydään vaihtoehtona perinteisille matkailumuodoille. Kierroksia mainostetaan tapana nähdä todellinen maa; pääset kosketuksiin paikallisten kanssa ja tutustut kulttuuriin. Kierroksia järjestetään ympäri maailmaa, kuten Intiassa, Keniassa ja Meksikossa. (Tourism Concern 2013b.)

Opastettuja ”realismiturismikierroksia” Keniassa järjestää muun muassa Victoria Safaris. Yritys kertoo internetsivuillaan, että slummikierroksella pääsee kokemaan, mitä vaikeuksia Kenian köyhät kohtaavat elämässään niin urbaaneissa kaupungeissa kuin maaseuduilla. Kierroksella turistit viedään asuinalueille, joilla muuten vieraillaan harvoin. Slummikierroksilla he pääsevät kommunikoimaan paikallisten kanssa, mitä kaikkialla ei saa tehdä. Tämän lisäksi turistit näkevät slummiasukkaiden jokapäiväistä elämää. (Mowforth & Munt 2009, 286.)

Victoria Safaris kehitti idean Kenian slummimatkailusta jakaakseen tietoisuutta Kenian köyhien ahdingosta niin ulkomaalaisten kuin paikallisten turistien keskuudessa. Yritys sanoo, että sen pitkän tähtäimen pyrkimyksenä on pyyhkiä pois Kenian ja koko Afrikan slummit. Köyhyyttä voidaan heidän mielestään vähentää ottamalla tehokkaammin köyhät mukaan matkailun kehittämistoimintaan Keniassa. Victoria Safaris kertoo haluavansa ottaa paikalliset mukaan päätöksen tekoon ja palkkaa paikallisia slummien asukkaita ohjaamaan slummikierroksia. Työntekijät siis ymmärtävät, mitä esittelevät, koska elävät itse kyseisissä oloissa. (Mowforth & Munt 2009, 286.)

Victoria Safarisin johtaja Asudi on samasta heimosta kuin suurin osa Kiberan asukkaista ja hän kertoo vaativansa, että hänen yrityksensä järjestämät slummikierrokset ovat hyödyllisiä paikallisille. Asudi sanoo, että kierrosten tuotoista lahjoitetaan pieni osuus, joka voidaan hyödyntää esimerkiksi terveys- tai kouluprojekteihin. (Mowforth & Munt 2009, 287.)

Keniassa myös Kibera Tours järjestää slummikierroksia. Perustajajäsen Esther Bloemenkampin mukaan kierroksilla näytetään ylpeydellä, miten slummissa eletään ja osallistujia pääsee näkemään hyviä esimerkkejä paikallisista yhteisöistä. Kibera Toursin kerrotaan luovan työpaikkoja kierrosten järjestäjille ja antavan rahaa lasten projekteihin. (Robertson 2012.)

Reality Tours & Travel puolestaan on vuonna 2005 perustettu matkanjärjestäjäyritys, joka haluaa näyttää Intian slummien positiiviset puolet ja murtaa negatiiviset stereotypit, joita slummeista yleensä on. Yritys järjestää erilaisia kierroksia Intian suurimmassa slummissa Dharavissa ja kierroksilla pääsee muun muassa näkemään, miten kierrätys toimii, seuraamaan naisia valmistamassa keramiikkaa ja vierailemaan paikallisen asukkaan luona. Kaksipäiväisellä maatilamatkalla sen sijaan pääsee yöpymään paikallisen kotona ja kokeilemaan asukkaiden jokapäiväisiä askareita kuten vedenkantoa. (Reality Tours & Travel 2013a; Reality Tours & Travel 2013b; Reality Tours & Travel 2013c.)

Internetsivuillaan Reality Tours & Travel kertoo, että 80 % yrityksen verottomista tuotoista, mikä käytännössä on noin 25 – 35 % tuloista, menee Reality Gives -organisaatiolle ja varoilla tuetaan muun muassa koulutusta ja terveydenhuoltoa. Yritys sanoo tekevänsä näin, koska Dharavin slummikierrokset ovat syy, miksi yritykselle tulee rahaa. Heidän mielestään on tärkeää antaa sitä myös takaisin. (Reality Tours & Travel 2013d.) Reality Tours & Travel valittiinkin Virgin Holidaysin Responsible Tourism Award -palkinnon voittajaksi vuonna 2012 (Slumtourism.net 2013; Ikkunapaikka 2012, 4).

Riossa perustettiin Favela Tour vuonna 1992 tarjoamaan ”realismiturismikierroksia”. Perustaja Marcelo Armstrong ei pidä termistä köyhyysmatkailu (eng. poverty tourism), sillä määritelmä rajaa liikaa sitä, mistä kierroksissa on todella kyse. Hän kertoo faveloiden olevan paljon muutakin kuin köyhiä paikkoja, joissa köyhät elävät. Toki niissä on sosiaalisia ongelmia, mutta favelat edustavat myös brasilialaista yhteiskuntaa ja kulttuuria. Armstrongin mukaan tavoitteena on tarjota turisteilla paljon parempi ja syvempi ymmärrys niin faveloista kuin Brasilian kulttuurista. Tuotoilla Favela Tour tukee lasten koulutuskeskusta. (Robertson 2012.)

5 Eettisyys matkailualalla

Yksinkertaisimmillaan eettisyys ja etiikka tarkoittavat moraalisia perusteita tai periaatteita. Nämä periaatteet vaikuttavat siihen, mitä päätöksiä ihmiset tekevät ja kuinka he elävät elämänsä. Etiikka pitää sisällään sen, mikä on hyväksi yksilölle ja yhteisölle. Termi etiikka on johdettu kreikan kielen sanasta *ethos*, joka tarkoittaa tapaa ja joka usein liitetään kysymykseen, mitä yksilön pitää tehdä ollakseen hyvä. Etiikka määreenä käsittää yleiset ongelmat, kuten kuinka elää hyvä elämä, mitkä ovat meidän oikeudet ja velvollisuudet, mikä on oikein ja mikä väärin sekä moraalisen päätöksenteon; mikä on hyvä ja mikä paha. (BBC 2013; Fennell 2006, 54.)

Etiikkaa ja moraaliala on tutkittu jo mahdollisesti 2500 vuoden ajan länsimaissa ja on olemassa lukemattomia eri määritelmiä etiikalle. Thomas Aquinasin ja Aristoteleen mukaan etiikka on sääntöjä, standardeja ja periaatteita, jotka sanelevat oikean, hyvän ja aidon käyttäytymisen yhteisöjen ja ammattialojen kesken. Nämä alat käsittävät niin matkailun, lääketieteen, urheilun kuin liiketalouden. (Fennell & Malloy 2007, 99; Fennell 2006, 57.)

5.1 Matkailualan eettiset ohjenuorat

Matkailuun liittyvissä tutkimuksissa ja teksteissä aina painotetaan ja halutaan herättää keskustelua siitä, että matkailu on maailman talouden moottori. Tätä keskustelua halutaan käydä kahdesta eri näkökulmasta: matkailuala tuo paljon ulkomaanvaluutta eri maihin sekä se työllistää ihmisiä ympäri maailmaa. Toisaalta vaikka matkailuala on valtava taloudellinen voimavara, on sillä kuitenkin kääntöpuolensa kulttuurillisina, taloudellisina ja ekologisina kuluina ja vaikutuksina. (Fennell 2006, 1.) Voidaankin sanoa, että matkailuala on yksi maailman tehokkaimmista ja vaikutusvaltaisimmista aloista, mutta kuitenkin myös samalla kiistanalainen sosioekonominen voima (Telfer & Sharpley 2008, 1).

Matkakohdeet etenkin kehitysmaissa kohtaavat usein ongelmia. Matkailu nähdään usein mahdollisuutena kehitykseen; se tuo rahaa ja työllisyyttä sekä sen avulla voidaan kehit-

tää muun muassa infrastruktuuria ja taloutta. Toisaalta kuitenkin tällainen kehitys ei ole mahdollista ilman kuluja ja haittoja. Matkailu itsessään ei pelkästään kuluta ja hyväksikäytä resursseja ja matkakohteita vaan myös turistit voivat aiheuttaa omilla toiminnoillaan merkittäviä vaikutuksia kohteisiin, ympäristöön ja paikallisiin yhteisöihin. Jos näitä vaikutuksia ei kontrolloida mitenkään, on matkailusta enemmän haittaa kuin hyötyä matkakohteille. Pitkällä aikavälillä tämä voi myös vähentää matkailijoiden kiinnostusta tiettyjä matkakohteita kohtaan. Matkakohteiden haasteena onkin, miten saada suurin mahdollinen hyöty niin, että siitä aiheutuvat haitat ovat minimissään. (Telfer & Sharpley 2008, 174.)

Matkailualalla eettisiä suuntia antavat erilaiset ”ohjenuorat”, kuten codes of ethics tai codes of conduct, joita ovat kehittäneet alalla toimivat yritykset, hallitukset, kansalaisjärjestöt ja tutkijat. Vaikka nämä ohjenuorat eivät perustu millekään tutkimuksille, ovat ne kuitenkin luoneet yrityksille puitteet, joiden mukaan toimia alalla. (Fennell 2006, 224.) Perimmiltään eettinen koodi (eng. codes of ethics) on yrityksen muodollinen ja kirjoitettu toimintaohje, jonka mukaan sen tulisi toimia. Kyseisen ohjeen mukaan pitäisi toimia kaikkien yhtiön sidosryhmien käsittäen niin yhtiön hallituksen kuin sijoittajatkin. (Fennell & Malloy 2007, 21.)

Ohjeiden tarkoituksena on myös kasvattaa tietoisuutta turistien keskuudessa siitä, kuinka toimitaan ja käyttäytyään kestävästi ja eettisesti. Ensimmäisistä ohjeet toimivat sääntöinä oikeille toimintamalleille, vaikka niillä ei ole mitään oikeudellista asemaa. Ohjeet ovat enemmänkin vapaaehtoisia turisteille ja niiden noudattaminen voi sen takia olla rajoitteellista, koska matkaillessa monesti koetaan, että silloin saa irrotella ja unohtaa arjen säännöt. Sääntöjä noudatetaan silloin ehkä paremmin, kun matkailijoille kerrotaan, miksi heidän tulisi käyttäytyä tietyllä tavalla sen sijaan, että heidät pakotetaan toimimaan tietyllä tavalla. (Telfer & Sharpley 2008, 167.)

5.2 Slummimatkailun eettisyys

Christina Garvin kirjoitti 19.3.2009 julkaistussa artikkelissa Matador-internetsivulla, että Oscareita voittanut elokuva Slummien miljonääri on nostanut slummimatkailun kaikkii-

en tietoisuuteen. Slummikierroksilla turisteja kuljetetaan ympäri slummeja niin Intiassa, Afrikassa, Meksikossa kuin monissa muissakin maissa. Kierrokset tarjoavat pilkahdusasia pahamaineisimmista slummeista samalla, kun turistit näkevät matkakohteen pintaa syvemmmältä, kauniin ulkokuoren taakse (Dinelle 2012). Yrityksiä, jotka järjestävät näitä kierroksia, johtavat yleensä ihmiset, jotka ovat kotoisin jostain länsimaasta, kuten Reality Tours and Travelin perustaja Chris Way. Hän on perustanut Dharavissa toimivan yrityksen yhdessä paikallisen yhteistyökumppaninsa kanssa. Slummimatkailu on herättänyt paljon keskustelua ja väittelyä siitä, onko slummimatkailu eettistä vai ei. (Garvin 2009.)

Harva matkailuun liittyvä aihe on saanut niin paljon keskustelua aikaiseksi kuin slummimatkailu (Weiner 2009). Etsiessä aineistoa sekä teoriaa tähän opinnäytetyöhön on vastaan tullut huomattava määrä artikkeleita ja muita kirjoituksia liittyen slummimatkailuun. Keskustelupalstoja selaillessa on voinut huomata, miten aihe todellakin herättää keskustelua niin puolesta kuin vastaan. Keskusteluista voi huomata, miten ihmiset kyseenalaistavat tällaisen toiminnan, onko oikein tehdä rahaa toisten kurjuudella. Monet ihmiset kuitenkin uskovat slummimatkailun tuovan helpotusta paikallisten ihmisten elämään.

Ensimmäinen artikkeli slummimatkailusta oli Eric Weinerin kirjoittama ”Slum Visits: Tourism or Voyeurism?”, joka julkaistiin New York Timesissa 9.3.2008. Artikkelin julkaisun myötä heräsi suuri keskustelu slummimatkailusta. Artikkelissa hän kertoo miehestä, joka osallistui slummikierrokselle. Mies on käynyt monta kertaa Intiassa, mutta ei koskaan matkoillaan ole vieraillut slummissa. Nyt hän oli halunnut kokeilla jotain uutta eikä aluksi tiennytkään, mitä olisi pitänyt ajatella tulemasta tai mitä odottaa kierrokselta. Kaksi ja puoli tuntia kestäneen kierroksen jälkeen mies oli ollut häkeltynyt näkemästään ja kokemastaan. Mies kertoi, että kaikki slummissa asuvat haluavat tehdä töitä ja kaikki haluavat tehdä tai olla jotain parempaa kuin mitä he ovat tällä hetkellä. (Weiner 2008.)

Ensimmäisen artikkelin herättämän kiinnostuksen myötä Weiner kirjoitti toisen artikkelin ”Slumming It: Can Slum Tourism Be Done Right?”, joka julkaistiin noin vuosi en-

simmäisen artikkelin julkaisun jälkeen. Artikkelissa hän kertoo, että slummimatkailu antaa mahdollisuuden kurkistaa kaikista köyhimpien ihmisten maailmaan. Se myös auttaa ohjaamaan turistien rahat slummeihin. Kierroksia on kuitenkin kritisoitu siitä, että ne ovat pahinta mahdollista tirkistelyä ja että ne ovat ihmisiä halventavia eivätkä edusta laadukasta matkailua. (Weiner 2009.) Isobritannialainen paremman matkailun puolesta kampanjoiva hyväntekeväisyysjärjestö, Tourism Concern, haluaakin muistuttaa siitä, että vaikka matkailusta tulisi tuloja slummiyhteisöön, eivät tulot kuitenkaan aina jakaudu tasaisesti kaikille. (Tourism Concern 2013a, Tourism Concern 2013b.) Ihmisille on kuitenkin luonnollista olla kiinnostunut kanssa ihmisistä, ei sen takia, että voisimme tuntea itsemme paremmiksi vaan sen takia, että aidosti haluamme samaistua heidän uurastukseen ja jakaa ilonaiheet heidän kanssaan. Siihen kuitenkin on olemassa niin oikeita kuin vääriäkin tapoja tehdä se. (Koerner 2011.) Voi miettiä, onko slummimatkailu pelkästään ihmisten tirkistelyä vai kulttuureja avaavaa matkailua (Weiner 2009).

Slummimatkailu on kovin monimutkainen asia. Vaikka slummimatkailua on kritisoitu, on sillä puolestapuhujiakin. He uskovat, että slummimatkailu voi edistää sitä, kuinka ihmiset näkevät slummit ja mitä he ajattelevat niistä. Puolestapuhujat näkevät slummimatkailun laillisena köyhyyden torjuntakeinona. He myös väittävät, että slummimatkailun avulla turistit ymmärtävät paremmin maailmaa ja heistä tulee myötätuntoisempia. Jos kierrokset ovat yhteisön perustamia, jolloin päättäväältä on asukkailla ja he itse hyötyvät kierroksista, voi slummimatkailu parantaa kaikista köyhimpien elämää. Suurin osa yrityksistä mainostaakin itseään juuri yhteisöä auttavana. Tämä vaikeuttaa matkailijoita, koska heidän on vaikea tietää, mikä yritys vain mainostaa näin eikä oikeasti auta yhteisöä ja mikä taas oikeasti auttaa slummien asukkaita. (Tourism Concern 2013b.)

Kierroksilla on perusteltu olevan positiivinen vaikutus monen asukkaan elämään, koska yritykset tarjoavat töitä paikallisille nuorille. Erään kierroksia järjestävän yrityksen johtaja, joka hänkin on entinen katulapsi, sanoo, että kierrokset ovat itsessään kuin työllistymisprojekteja nuorille ihmisille, jotka eivät muuten löytäisi töitä. Työskentelemällä oppaana on oppinut englantia ja on saanut varmuutta olla ihmisten edessä ja puhua heille englantia, sanoo eräs Dharavissa oppaana työskentelevä nuori mies. (Zaidi 2012.)

Piers Pickard kirjoitti Wanderlust-internetsivulle artikkelin ”Is slum tourism in India ethical?”, jossa hän kertoi vierailustaan Dharavin slummissa. Hän kertoo siitä, kuinka asukkaat siellä eivät vain istu tekemättä mitään vaan käyvät töissä ja elävät samalla tavalla elämää niin kuin me muutkin. Elämään kuuluu naurua, itkua, iloa ja suruja niin kuin meillä kaikilla. Hän kertoo, kuinka Dharavissa ihmiset olivat avoimia omista elämästään niin kuin muuallakin Intiassa ihmiset ovat. Hän kuitenkin kertoo artikkelissaan, että slummikierroksen jälkeen hänelle heräsi epäily. Kaikki ihmiset näyttivät iloisilta ja ahkerilta työntekijöiltä. Pickard kertoo artikkelissaan, että jäi kuitenkin miettimään, oliko kaikki mahdollisesti vain silmänlumetta. Hän pohti, oliko turisteille annettu se mieli-kuva, jonka slummikierroksia järjestävät yritykset haluavat itse luoda länsimaalaisille turisteille. (Pickard 2007.)

Myös Annie Zaidi on tarttunut tähän aiheeseen artikkelissaan. Hän kertoo, kuinka eräälle keskustelufoorumille oli kirjoitettu Bollywood-teemakierroksesta, joka myös järjestetään Intiassa. Kierroksesta oli annettu palautetta, kuinka slummissa asuvien ihmisten elämä on taistelua, mutta kuinka kaikesta tästä huolimatta ihmiset ovat onnellisia. Zaidin haastattelema vapaaehtoistyöntekijä paikallisesta koulusta oli pöyristynyt tästä kommentista. Hänen mielestään ihmiset eivät oikeasti voi olla onnellisia ja iloisia, kun joka puolella on tonneittain roskaa. Lisäksi hän kokee, että huonot tavat ovat rampauttaneet miehet, jotka kaiken lisäksi pakottavat naiset töihin ja tienaamaan perheeseen rahaa, jonka nämä miehet sitten käyttävät viinaan. Zaidi sanoo, että tätä slummikierrokset eivät näytä. (Zaidi 2012.)

Holly Young kyseenalaistaa ja esittää kärkkäitäkin näkemyksiään ja ajatuksiaan slummimatkailun eettisyydestä, taloudellisista ja koulutuksellisista arvoista artikkelissaan ”Slumming It”. Hän kirjoittaa, että aiemman sukupolven suosiossa olleet pakettimatkat ovat menneisyyttä. Tänä päivänä niin kutsutut reppureissaajat etsivät aitoja kokemuksia. Halutaan kokea aito Intia tai tyypillinen bolivialainen kylä, halutaan mennä sinne, missä on tarjolla voimakkain kulttuurishokki, mitä vain on mahdollista kokea. Matkailijat haluavat kokea jotain valtavirrasta poikkeavaa. 1990-luvulta lähtien slummimatkailu on

kerännyt yhä enemmän matkailijoita puoleensa. Young kirjoittaa, että tämän päivän turistit ovat talouden ja kulttuurin hyväksikäyttäjiä sekä keinotekoisia hyväntekijöitä. Young väittääkin, että media on ruokkinut ihmisiä tällaiseen matkailuun. (Young 2011.)

On tiedetty, että matkailun ja kehityksen välillä on yhteys ja se on tunnustettu jo pitkään aikaa. Varsinkin kehitysmaissa on ymmärretty, että matkailu tuo ulkomaista rahaa maaan ja että se työllistää ihmisiä. Ei pelkästään niin sanotun luksusmatkailun, mutta myös reppureissaajien merkitys on kasvanut. Nykyään varsinkin reppureissaajien katsotaan tuovan taloudellista kehitystä niin maaseuduille kuin kaupunkeihin. He yleensä menevät sinne, minne luksusmatkailijat eivät mene. Matkailun tuomat ulkomaalaiset investoinnit ja sosiaalinen elpyminen koetaan usein ratkaisuna köyhyyden vähentämiseen. Tämän avulla monet slummikierrokset perustelevat omaa toimintaansa. Kierroksilla vieraillaan monitoimitaloissa ja kouluissa, joita slummikierroksia järjestävät yritykset rahoittavat. Näin pystytään luomaan yhteys osallistumismaksun ja ihmisten elinolojen parantamisen välille. (Young 2011.)

Slummikierrokset eivät sovi kaikille ja slummimatkailua onkin kritisoitu siitä, että muiden tuijottaminen ei ole matkailua ollenkaan. Kriitikot sanovat, että slummimatkailu on vain hyväksikäyttöä eikä sovi eettisen matkailijan matkaohjelmaan lainkaan. Voi miettiä, haluaisiko itse, että täysin vieraat ihmiset pysähtyvät talosi edessä kerran kahdesti päivässä ja ottavat kuvia sinusta samalla, kun tekevät arvioita sinusta ja sinun elämästäsi. Weiner kirjoittaa artikkelissaan David Fennellistä, joka toimii matkailun ja ympäristön professorina Brockin yliopistossa Ontariossa, ja hänen slummimatkailu ajatuksistaan. Fennell on sanonut, että slummimatkailu on vain jälleen yksi uusi matkailumuoto, jolla hyväksikäytetään ihmisiä. Fennell uskoo, että todellinen tarkoitus slummikierrosten takana on saada ihmiset tuntemaan itsensä paremmiksi ja näkemään, kuinka onnekkaita he ovatkaan tai kuinka epäonnekkaita slummeissa asuvat ovat. (Weiner 2008.) Basu yhtyy tähän näkemykseen ja hän uskoo, että kierrokset tekevät viihdettä köyhyydellä. Kierroksilla köyhyys voidaan kokea hetkellisesti ja sen jälkeen paeta sitä. Ihmiset uskovat todella nähneensä jotain ja voivat hyvillä mielen sitten palata takaisin omiin elämiinsä. (Basu 2012b.)

Slummimatkailun kriitikot väittävät, että slummimatkailu on tirkistelyä. Tässä kohtaa voidaan miettiä, onko Beverly Hillissä järjestettävät kierrokset yhtään sen vähempää tirkistelevämpiä kuin slummikierrokset. Näiden kierrosten erona tietysti on se, että Beverly Hillsissä asuvilla rikkailla ihmisillä on vaurautta ja arvovaltaa. Slummeissa asuvilla ei ole kumpaakaan näistä. Kierrosten taustalla on kuitenkin sama motiivi, halu nähdä, kuinka toiset asuvat ja elävät. (Weiner 2009.)

Slummikierrosten puolestapuhujat kuitenkin toppuuttelevat ja haluavat muistuttaa, että sulkemalla silmänsä köyhyydeltä ei hävitä sitä. Eräs puolestapuhuja sanoo, että slummimatkailu on yksi keino, jonka avulla köyhyyttä voidaan yrittää ymmärtää. Silmien sulkeminen on sama kuin inhimillisyyden kieltäminen. International Center for Responsible Tourism -järjestön johtaja Harold Goodwin sanoo, että on tärkeää miettiä sitä, kuinka slummikierrokset järjestetään sen sijaan, että mietitään, onko niitä hyvä olla lainkaan olemassa. (Weiner 2008.) Goodwin peräänkuuluttaa kierroksille osallistujia miettimään vastuullisen matkanjärjestäjän valitsemista, kun osallistuu tällaiselle kierrokselle. Hänellä on kokemusta siitä, millainen on epäkunnioittava käyttäytyminen slummiasukkaita kohtaan. Eräällä kierroksella Cape Townin Khayelitshassa jutellessaan paikallisen asukkaan kanssa, ajoi heidän ohitse iso bussi täynnä kuvia napsivia turisteja. Paikallinen asukas kertoi Goodwinille, että tunsii olonsa eläimeksi, jota tuijotetaan safarilla. Goodwin toteaa, että sillä on väliä, miten itse päättää matkustaa. (Robertson 2012.) Goodwin haluaa vielä antaa yhden näkökulman asiaan, miksi osallistua kierrokselle: vaikka asukkaat ovat taloudellisesti köyhiä, eivät he kuitenkaan ole kulttuurillisesti köyhiä. (Loftus 2009.)

Holly Young kyseenalaistaa kertomukset slummiasukkaiden auttamisesta. Hän myöntää, että on yrityksiä, kuten Reality Tours and Travel, jotka pystyvät todistamaan, että todella auttavat yhteisöään. Hän kuitenkin myös muistuttaa, että aina on niitä, jotka haluavat vain hyötyä muiden kustannuksella. Erityisesti kehitysmaissa on helppo sortua väärään mainostamiseen, koska siellä on usein puutteelliset säädökset tällaisissa asioissa. Young lisäksi haluaa huomauttaa, että yritysten voittojen jakaminen tasaisesti

takaisin yhteisöön voi olla hankalaa. Young miettii, onko slummimatkailu vain väliaikainen ratkaisu köyhyyteen. On olemassa todellinen vaara siitä, että yhteisöt tulevat liian riippuvaisiksi tästä matkailumuodosta. Ironista olisi se, että slummimatkailun tuomat tulot olisivat porkkanana sille, että köyhyyttä pyritään ylläpitämään turisteja varten, lisää Young. (Young 2011.)

Slummikierroksia kritisoidaan siitä, että ne eivät aseta slummeja oikeisiin konteksteihin. Slummit nähdään kaupunkien ”mustina aukkoina” ja poikkeuksellisina paikkoina, joita pitää päästä katsomaan. Tämä on ymmärrettävästi herättänyt kiinnostusta slummeja kohtaan. UN-habitat on kuitenkin raportoinut, että slummit ovat kaikkea muuta paitsi poikkeuksellisia, koska tänä päivänä ne mielletään ennemminkin kaupunginosina, jotka kasvavat koko ajan nopeammin. Slummit saatetaan helposti ymmärtää väliaikaisina asuinpaikkoina, jotka ovat syntyneet nykymaailman kehityksen myötä. Monien arvioiden mukaan slummit ovat kuitenkin tulleet jäädäkseen. On sanottu, että 2000-luvun taistelukenttänä toimii köyhien ja rikkaiden välisen kuilun pienentäminen. Slummikierrosten yhtenä perusteluna koetaan se, että halutaan näyttää, miten slummit ja elämä siellä on kehittynyt ja muokkaantunut ajan saatossa. (Young 2011.)

Eric Weiner kysyy artikkelissaan “Slumming It: Can Slum Tourism Be Done Right?”, onko slummimatkailu inhottavaa tirkistelyä vai eri kulttuuriin tutustumista. Hän itse uskoo jälkimmäiseen, mutta ainoastaan vain silloin, jos kierrokset on järjestetty kunnolla. Weiner listaa asioita, joita pitäisi huomioida, kun miettii, millaista on vastuullinen slummimatkailu ja millaisen yrityksen kierroksille kannattaa osallistua. Neljä tärkeää kriteeriä, joita voi miettiä yrityksestä ja sen toiminnasta ennen slummikierrokselle osallistumista ovat: järjestetäänkö kierrokset pienryhmissä, onko valokuvaaminen sallittua kierrosten aikana, ohjataan-ko kierroksista saatavat tuotot slummeihin ja markkinoidaan-ko kierroksia ”hyvällä maulla”. (Weiner 2009.)

Weiner toteaa pienen olevan kaunista, mutta siinä on suuri ero osallistuuko 50 muun turistin kanssa bussikierrokselle vai meneekö slummiin tutustumaan kävellen pienryhmässä, jossa on vain viisi tai kuusi kierrokselle osallistujaa. Kuvien ottaminen herättää

epäilyksiä slummiasukkaiden kesken. Jos slummiasukkaiden kuvaaminen olisi sallittua, se tekisi toiminnasta tirkistelyä, joten kamerat on hyvä jättää hotelleihin kierrosten ajaksi. Valitsemalla vastuullisen yrityksen, joka ohjaa kierroksista saatavia tuottoja takaisin slummeihin ja hyvään tarkoitukseen, auttaa slummiyhteisöjä parhaiten. Tuotoilla yritykset voivat rakentaa esimerkiksi monitoimitaloja, sairaaloita ja tukea muita tärkeitä projekteja. Valitsemalla yrityksen, joka mainostaa kierroksia maltillisesti on parempi vaihtoehto kuin sellainen yritys, joka mainostaa slummimatkaa seikkailumatkailuna ja slummikierroksia kulttuurillisina benjihypyinä. (Weiner 2009.)

Weiner kuitenkin myöntää, että nämäkään ohjeet ja ehdotukset eivät miellytä kaikkia slummimatkaa kritisoivia ihmisiä ja hän sanoo, että jos on niin huolestunut maailman köyhistä voi vain kirjoittaa shekin ja osoittaa sen köyhille. Ei tarvitse rämpiä slummeissa, jotta tietäisi, että maailmassa on köyhiä. Weiner kuitenkin mainitsee, että siinä on iso ero, onko vain tietoinen asioista vai onko nähnyt ja todistanut asian omin silmin. Köyhyyden ja köyhien ihmisten näkeminen sekä vierailu slummissa ovat varmasti ikimuistoisia kokemuksia, jotka vaikuttavat positiivisesti siihen, että ihminen auttaa niitä, jotka tarvitsevat apua. (Weiner 2009.)

Slummimatka on kiistanalainen matkailumuoto, koska se herättää monia eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Vaikka sitä toisaalta on sanottu opettavaiseksi matkailuksi (eng. educational tourism), on sitä myös poikkeuksetta haukuttu tirkistelyksi. Riippumatta eettisistä ja moraalisisista kysymyksistä, taloudellisista vaikutuksista, henkilökohtaisista kokemuksista ja opettavaisesta näkökulmasta, joita slummimatka herättää, on se kasvava matkailun muoto ja kuten slummit niin myös slummimatka ovat ilmiöitä, jotka tuskin tulevat häviämään. Matkailijoiden motiivit osallistua slummimatalle vaihtelevat, osa etsii aitoutta, kun taas osa ihmisistä on vain puhtaasti kiinnostuneita siitä, miten jotkut ihmiset elävät. Oli syynä mikä tahansa, asettaa tällainen matka slummiasukkaiden työt, kodit ja elämät kaikkien nähtäville. Tätä matkailumuotoa on välttämätöntä muokata niin, että slummiasukkaat eivät jää vain sivustakatsojiksi vaan heidät otetaan mukaan osakkaina ja yhtiökumppaneina tähän toimintaan. (Basu 2012a, 79 – 80.)

Slummimatkailun herättämiä eettisyysnäkökulmia puolesta ja vastaan

<u>Vastaan:</u>	<u>Puolesta:</u>
<ul style="list-style-type: none">• hyväksikäyttävää toimintaa• tirkistelyä• kierroksista saatavien tuottojen jakautuminen slummiin epätasaista• kierrokset eivät näytä todellista kuvaa slummeista• matkailijalle vain oma hyvän olon tunne• ”eläintarhameininki”	<ul style="list-style-type: none">• tuo tuloja yhteisöön• köyhyyden torjuntatapa• silmiä avaavaa toimintaa• auttaa matkailijoita ymmärtämään maailmaa paremmin• tuo töitä paikallisille• slummeissa asuvat kulttuurillisesti rikkaita ihmisiä• vastuullisesti toimivat yritykset eivät halvenna slummien asukkaita

Kuvio 7. Eettisiä näkemyksiä slummimatkailun hyvistä ja huonoista puolista

6 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaihetta pohdittiin useista näkökulmista ja eri tutkimusmenetelmien kannalta. Mietittiin, lähdetäänkö tekemään tutkimusta pelkästään suomalaisesta näkökulmasta ja keräämään aineistoa mahdollisesti haastattelun tai kyselyn avulla. Tällöin olisi tutkittu ainoastaan suomalaisten tietämystä ja kiinnostusta slummimatkailua kohtaan. Tutkimuksesta haluttiin kuitenkin moniulotteisempi ja rajausta laajennettiin käsittämään myös kansainväliset matkailijat. Aiheen kannalta hyväksi vaihtoehdoksi koettiin, että tehdään valmiiseen aineistoon pohjautuva laadullinen tutkimus, jossa käytettäisiin jo olemassa olevaa aineistoa.

Tutkimuksessa haluttiin käyttää valmista aineistoa, koska koettiin, että se oli tutkimuksen kannalta sopiva tapa tutkia slummimatkailua. Olisi ollut hankalaa ja melkein pä mahdotonta alkaa etsiä henkilöitä, jotka ovat osallistuneet slummimatkalle. Suomalaisia slummimatkalle osallistuneita varmasti on, mutta ongelmaksi olisi tullut se, mistä ja miten heidät tavoittaisi. Sama ongelma olisi tullut kansainvälisten matkailijoiden etsimisessä. Olisi lähestulkoon ollut mahdotonta etsiä ulkomaisia tutkittavia tutkimukseen. Mikäli slummimatkalle osallistuneita olisi löydetty, olisi seuraava ongelma mahdollisesti ollut se, miten tehdä luotettava tutkimus ihmisille, jotka saattavat olla täysin eri puolilla maapalloa ja varmistaa vielä, että saataisiin varmasti vastaukset heiltä. Kansainvälisten matkailijoiden kanssa olisi voinut tulla vielä ongelmaksi kielimuuri.

Tutkimusaineistona päätettiin käyttää kahta eri internetin keskustelupalstaa. Toinen internetsivuista oli ulkomaalainen ja toinen suomalainen. Ulkomaalainen sivusto, josta tutkimusaineisto saatiin, oli Tripadvisor ja suomalainen sivusto taas McNaiset-internetsivusto. Molemmilla sivustoilla käytiin keskustelua slummimatkailusta, joten nämä sopivat tutkimukseen mainiosti. Tripadvisor-internetsivusto on laaja ja siellä käydään keskusteluita monista eri aiheista ja sieltä oli löydettävissä muitakin slummimatkailuun liittyviä keskusteluita. Tähän keskusteluaiheeseen päädyttiin, koska kyseisessä keskustelussa annettiin palautetta Reality Tours & Travelin slummikierroksista. Tämä yritys palkittiin vuonna 2012 Responsible Tourism Award -palkinnolla (Ikkunapaikka

2012, 4) ja oli mielenkiintoista nähdä, miten kierrokselle osallistuneet olivat kokeneet yrityksen järjestämät kierrokset. Kyseisen yrityksen kierrokselle osallistuneet olivat eri puolilta maailmaa ja vastaajien joukossa oli kymmenen eri kansallisuutta, kuten australialaisia, sveitsiläisiä, intialaisia ja eteläafrikkalaisia. Toisena syynä, miksi valittiin ulkomaalainen sivusto, oli se, että näin saadaan kierroksille osallistuneiden vastauksia ja näkemyksiä kierroksista. Mikäli olisi valittu kaksi suomalaista sivustoa, ei olisi voitu olla varmoja siitä, että ihmiset ovat osallistuneet slummikierroksille. McNaiset-internetsivusto oli hyvä valinta toiseksi tutkimusaineiston lähteeksi, koska näin varmistettiin suomalaisten mielipiteiden saanti tutkimukseen. McNaiset-sivuston valintaa tuki myös se, että suomalaisten mielipiteitä slummimatkailusta ei ollut niin helposti muualta löydettävissä, esimerkiksi suosituilta suomalaiselta Rantapallo-matkailusivustolta ei löydetty yhtään kommentteja liittyen slummimatkailuun.

Tutkimusaineistoksi valittiin 20 kommenttia molemmilta sivustoilta. Tämä siitä syystä, että määrä koettiin sopivaksi eikä tutkimusaineisto näin ollen kasvaisi liian suureksi, jolloin myös aikaa olisi mennyt huomattavasti kauemmin. Molemmilla sivustoilla oli paljon kommentteja eikä näin ollen voitu mitenkään ottaa kaikkia kommentteja tutkimusaineistoksi, vaan rajaus täytyi tehdä johonkin kohtaan. Suomalaisella sivustolla kuitenkin kaksi kommenttia jouduttiin jättämään huomioimatta näistä 20:stä, koska niissä vastaukset eivät vastanneet tutkimusaiheeseen eli slummimatkailuun, vaan ne ottivat kantaa aiheen viereen. Koska tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus, ei määrä ratkaise vaan sisältö ja siitä oikein tehtävät analyysit.

Tutkimusaihetta pohtiessa jouduttiin miettimään, mitkä olisivat hyvät tutkimuskysymykset. Piti myös miettiä, mitä haluttiin tutkia ja mikä palvelee tätä tutkimusta ja opinäytetyön toimeksiantajaa. Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat: miten slummimatkalle osallistuneet kansainväliset matkailijat ovat kokeneet matkan ja mitä ajatuksia slummimatkailu herättää suomalaisissa. Näiden kahden tutkimuskysymyksen kesken halutaan tarkastella, onko näiden mielipiteiden ja ajatusten välillä eroja. Eettisyys on yksi tärkeä tutkimusaihe ja sitä haluttiin tutkia, koska slummimatkailuartikkeleita lukiessa usein nostetaan eettiset asiat esille. Aineistona eettisyyttä tutkittaessa on sama kuin tutkittaes-

sa sekä kansainvälisten että suomalaisten matkailijoiden ajatuksia slummimatkailusta. Myös eettisyys vastauksia verrataan keskenään.

6.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimukset voidaan jakaa kahteen eri tyyppiin: on kvalitatiivisia eli laadullisia ja kvantitatiivisia eli määrällisiä tutkimuksia. Laadullinen tutkimus valitaan silloin, kun halutaan tutkia jotain uutta ilmiötä, josta ei ole aiempaa tutkimustietoa, teorioita tai malleja olemassa. Laadullisella tutkimuksella selvitetään ilmiö ja se, mistä asioista ja tekijöistä ilmiö koostuu ja miten nämä asiat vaikuttavat toisiinsa. Laadullisen tutkimuksen avulla pystytään saamaan syvällistäkin tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Kvalitatiivista tutkimusta pidetään aina pohjana muille tutkimuksille. (Kananen 2011a, 12.)

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa analyysin pääpaino on numeeristen arvioiden sijaan mielipiteiden ja niiden syiden sekä seurausten syvällisessä tutkinnassa. Näin saadaan tutkittavien näkökulmat ja ”äänet” esille. Kvalitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin mitä, miksi ja kuinka. Se on luonteeltaan kuvailevaa, diagnosoivaa, arvioivaa ja luovaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkasteltavaa aihetta yritetään tutkia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Sen avulla pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita ennemmin kuin todentamaan jo olemassa olevia totuuksia ja väitteitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161, 164; Taloustutkimus Oy 2013.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen metodeita ovat muun muassa havainnointi, haastattelut ja tekstianalyysit. Laadullisessa tutkimuksessa kerätty aineisto on sanallista kuten kuvauksia ja kertomuksia. Vastaavasti määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa usein käytetään valmista instrumenttia, joka käsittää strukturoituja tai avoimia kysymyksiä. Kuitenkin apuvälineenä toimivat myös haastattelut. Laadullisen tutkimuksen aineisto on nimensä mukaisesti laadullista eli se perustuu kirjoitettuihin teksteihin. Laadullisessa tutkimuksessa yhdestä aineistosta voi syntyä monia erilaisia tulkintoja, koska tutkijan omat kokemukset ja kiinnostuneisuus asiasta ohjaavat ja rajaavat tulkintaa. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen yhtenä erona on se, että laadullinen tutkimus ei tavoittele

absoluuttista ja objektiivista totuutta toisin kuin määrällinen tutkimus. (Kananen 2008b, 11; Kananen 2011a, 18 – 19.)

Tässä tutkimuksessa päädyttiin laadulliseen tutkimukseen, koska haluttiin ei-numeerista tietoa, jota taas määrällinen tutkimus tavoittelee. Tutkimuksen onnistumisen kannalta oli tärkeää saada laadulliselle tutkimukselle tyypillistä kuvailevaa aineistoa. Laadullisen tutkimuksen valintaa tuki myös itse aihe. Tässä tutkimuksessa aihe ja tutkimuskysymykset olivat sellaisia, että määrällinen tutkimus ei olisi ollut mahdollista. Laadullista tutkimusta tässä opinnäytetyössä tuki myös se, että aihe oli melko tuntematon yleisesti niin Suomessa kuin opinnäytetyön tekijöillekin. Määrällinen tutkimus yleensä edellyttää ilmiön hyvää tuntemusta. Koska tässä tutkimuksessa paneuduttiin valmiiseen aineistoon, josta etsittiin ihmisten mielipiteitä ja ajatuksia, oli laadullinen tutkimus sopiva vaihtoehto tutkimuksen metodiksi opinnäytetyön onnistumisen kannalta. Laadullisen tutkimuksen avulla oli myös helpompi tarkastella aihetta laajemmin ja kokonaisvaltaisemmin kuin mitä määrällisellä tutkimuksella olisi pystytty tutkimaan.

6.2 Valmiiseen aineistoon pohjautuva tutkimus

Laadullista tutkimusta varten ei aina tarvitse kerätä uutta aineistoa, sillä valmiita aineistoja, joita tutkija voi hyödyntää, on jo olemassa runsaasti. Usein voikin olla järkevää käyttää jo olemassa olevaa aineistoa sen sijaan että lähtisi keräämään kokonaan uutta. Ennen tutkimuksen aloittamista on syytä miettiä, mikä aineiston keruutapa palvelee omaa tutkimusta parhaiten. Voidaankin miettiä, onko uusi kerätty aineisto välttämätöntä vai olisiko tutkimuksen kannalta hyödyllisempää käyttää jo kerättyä tietoa. Jotta tutkittava ongelma saadaan ratkaistua, ei ole välttämätöntä aina kerätä aineistoa alusta alkaen itse eikä opinnäytetyön arvoon pitäisi vaikuttaa se, miten aineisto on kerätty. (Eskola & Suoranta 2001, 117 – 118, Hirsjärvi ym. 2009, 186.)

Valmiin aineiston käytössä tutkija voi kohdata ongelmia, sillä aineistojen määrä vaihtelee paljon. Tutkimusaineistoa voi olla tarjolla liikaa, jolloin kriittinen aineiston valikointi on välttämätöntä. On myös mahdollista, että tutkimusaineistoa on vain niukasti löydettävissä ja aineiston kerääminen on tällöin hankalaa. Usein valmiiden aineistojen käyttö-

minen vaatii myös niiden muokkaamista omiin käyttötarkoituksiin sopiviksi. Kuitenkaan kaikkia aineistoja ei voida aina muokata. (Eskola & Suoranta 2001, 118.)

Tämän tutkimuksen osalta päädyttiin käyttämään valmista aineistoa, koska koettiin, että uuden aineiston kerääminen olisi ollut todella hankalaa. Se olisi vaatinut slummimatkailijoille osallistuneiden ihmisten etsimistä ympäri maailmaa ja mahdollisesti jopa slummeihin matkustamista, mikä tässä tapauksessa ei olisi ollut mahdollista. Valmiin aineiston käyttöä tutkimuksessa tuki myös se, että slummimatkailuun liittyvää valmista aineistoa on runsaasti löydettävissä esimerkiksi internetistä.

6.3 Analyysi

Laadullisen tutkimuksen analyysitapoja on monia erilaisia ja sen avulla aineistoon on tarkoitus luoda selkeyttä. Tällä tavalla pyritään tuottamaan uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta. Analyysin tarkoituksena on tiivistää aineisto niin, että hajanaisesta aineistosta saataisiin luotua selkeää ja mielekästä ilman, että informaatiota kadotetaan matkan varrella. (Eskola & Suoranta 1998, 138, 161.)

Tämän tutkimuksen osalta ei voida suoraan sanoa, että aineistoa olisi analysoitu aineisto- tai teorialähtöisesti vaan ennemminkin molemmat analyysin muodot ovat ohjanneet analyysin tekoa. Tämä siitä syystä, että pelkästään tutkimusaineiston pohjalta ei tehdä johtopäätöksiä, koska teoria on osaltaan ohjannut analyysin ja johtopäätösten muodos- tumisessa. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 96) toteavat teoksessaan, että aineistolähtöisen analyysin ongelmia voidaan pyrkiä ratkaisemaan teoriaohjaavassa analyysissä. He kirjoittavat, että teoriaohjaavassa analyysissä teoria voi olla apuna, kun tehdään analyysia.

Analyysimenetelmänä tutkimuksessa käytettiin sisällönanalyysia. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 103) kertovat, että se on menettelytapa, jonka avulla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Dokumenteilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi kirjoja, artikkeleita, raportteja, haastatteluita ja lähestulkoon mitä tahansa kirjalliseen muotoon saatettua materiaalia. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 108) kirjoittavat, että sisällön-

analyysillä yritetään luoda tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus.

Kuten mainittu, tässä tutkimuksessa analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia, joka toteutettiin teemoittelun ja kvantifioinnin avulla. Jorma Kananen (2008a, 91) kirjoittaa teemoittelusta, että siinä on kyse luokittelusta ja kvantifioinnista yleisellä tasolla. Teemoittelussa voidaan käyttää aineistosta nousseita sitaatteja eli esimerkkejä tai sanoja. Kun käytetään teemoittelua analyysimenetelmänä, kerätään aineistosta samaan teemaan kuuluvat kohdat yhteen. Eskola ja Suoranta (2008, 175 – 176) kirjoittavat teemoittelusta, että sen avulla aineistosta pystytään nostamaan tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Tämä auttaa siinä, että voidaan vertailla tiettyjen teemojen ilmenemistä aineistosta. Teemoittelun avulla voidaan poimia aineistosta sen sisältämät keskeiset aiheet.

Tämän tutkimuksen aineiston analyysissä hyödynnettiin myös määrällistä analyysia eli kvantifiointia. Analyysivaiheessa katsottiin, kuinka monen vastaajan kommentti kuului tietyn teeman alle. Kvantifiointi oli kuitenkin vähäisemässä roolissa kuin teemoittelu, koska sen ei ollut tarkoitus olla pääasiallinen analyysimenetelmä vaan sen avulla haluttiin ymmärtää aineistoa paremmin ja yleiseltä tasolta katsottuna. Tässä tutkimuksessa aineisto niin sanotusti litteroitiin aluksi, vaikka sitä ei saatukaan haastattelun avulla, vaan se kerättiin kahdelta eri keskustelupalstalta. Litterointi auttoi perehtymään aineistoon ja sen lisäksi englanninkielisen sivuston aineistoon päästiin syvällisemmin käsiksi. Litteroinnin yhteydessä teksti myös käännettiin suomeksi sanakirjaa apuna käyttäen, jotta välttyttäisiin käännösvirheiltä.

Litteroinnin jälkeen aineisto jaettiin neljään eri teemaan, jotka olivat positiiviset, negatiiviset ja kriittiset ajatukset slummimatkailusta sekä slummimatkailun eettisyys. Nämä teemat valittiin, koska näin saatiin kahdelta eri keskustelupalstalta oleva aineisto analysoitua selkeästi ja yhdenmukaisesti. Nämä teemat tukivat myös asetettuja tutkimuskysymyksiä; mitä mieltä slummikierroksille osallistuneet kansainväliset matkailijat ovat slummimatkailusta ja mitä suomalaiset ajattelevat slummimatkailusta. Koska yhtenä

tutkimustavoitteena oli selvittää slummimatkailun eettisyyttä, valittiin yhdeksi teemaksi slummimatkailun eettisyys. Tämän teeman avulla pystyttiin tutkimaan eettisyysnäkökulmaa. Kun aineistoa käytiin läpi ja esille nousi vastaajan mielipide, joka oli positiivinen, negatiivinen tai kriittinen, laitettiin se oman teemansa alle. Samalla tavalla käsiteltiin eettisyys teemaa eli kun vastaajan kommentti käsitteli tavalla tai toisella eettisyyttä, laitettiin se eettisyys teeman alle. Ennen analysointia ja teemoittelua aineisto kuitenkin koodattiin. Koodaamisen avulla haluttiin varmistaa aineiston anonymisyys eli kehtään vastaajaa ei voida tunnistaa. Tämän tutkimuksen aineisto koodattiin A- ja B-kirjaimilla sekä numeroilla, joilla eroteltiin kansainväliset ja suomalaiset vastaajat.

6.4 Tutkimuksen kulku

Kevään 2013 aikana aloitettu opinnäytetyö sai matkan aikana monia käänteitä. Slummimatkailu aihetta ja tutkimustapoja pohdittiin ja mietittiin monesta eri näkökulmasta, joilla mahdollisesti lähteä liikkeelle. Tutkimuksen onnistumisen kannalta parhaimmaksi vaihtoehdoksi lopulta koettiin, että käytetään jo valmiina olevaa aineistoa. Se koettiin sopivimmaksi, mutta osittain myös helpoimmaksi tavaksi, koska aihetta on tutkittu Suomessa hyvin vähän ja syksyllä 2012 tehdyn pienimuotoisen tutkimuksen tuloksista oli nähtävissä, että aihe oli vieras paljon matkustaville ystäville ja tutuille, joita haastateltiin tutkimuksessa. Tutkimustapa sai kannatusta myös sen takia, että internetissä on valtava määrä aiheeseen liittyviä artikkeleita ja jonkun verran myös keskustelupalstoja, joilla käydään keskusteluita slummimatkailusta.

Vuoden 2012 syksyn tutkimuksen myötä pystyttiin miettimään uusia näkökulmia tähän tutkimukseen. Tämän opinnäytetyön tiimoilta ongelmaksi kuitenkin tulivat niin tutkimus- kuin myös aineistonhankintamenetelmät, mitkä olisivat parhaat välineet työn onnistumisen kannalta ja niin, että se hyödyttäisi myös toimeksiantajaa. Vaihtoehtona aineiston hankintaan mietittiin niin haastattelua kuin tutkimusmenetelmäksi määrällistä tutkimusta kyselyn muodossa. Näiden kohdalta kuitenkin jouduttiin toteamaan, että nämä eivät palvelisi tätä tutkimusta tai tavoitetta. Tämän takia päädyttiin laadulliseen tutkimukseen ja sisällönanalyysiin, joka tehtäisiin valmiin aineiston pohjalta.

Tutkimuksessa lähdettiin liikkeelle teoriaan tutustumisesta. Osittain aihe oli tuttu syksyltä 2012, mutta tämä työ kuitenkin vaati huomattavaa lisä paneutumista aiheeseen artikkeleiden ja muun aiheeseen liittyvän teorian kautta. Opinnäytetyön teoriaa mietittiin siltä kannalta, että ne toimivat tutkimuksen tukena ja pohjana. Haluttiin tutustua slummeihin liittyvään teoriaan, miksi niitä ylipäänsä on olemassa ja kuinka ne syntyvät. Haluttiin ymmärtää syitä slummien olemassaoloon. Huomattiin, että köyhyydellä ja kaupungistumisella on selkeä yhteys slummeihin. Myös itse tutkimuksen aihe eli slummimatkailu oli selvä teoria-aihe. Koska käsite slummimatkailu oli vieras, oli tärkeää perehtyä aiheeseen monesta näkökulmasta. Tämä päätettiin toteuttaa tutkimalla yrityksiä, jotka järjestävät slummikierroksia ympäri maailmaa sekä tutustumalla eri tekstien ja artikkelien kautta siihen, millaisia nämä kierrokset ovat ja mitä niillä tehdään. Myös slummimatkailun historia valotti, miten tämä matkailun muoto on kehittynyt aikojen saatossa. Eettisyys oli yksi tärkeä näkökulma, jota haluttiin tutkia. Tämä koettiin sen takia tärkeäksi aiheeksi, että slummimatkailua on paljon arvosteltu sen epäeettisyyden takia.

Tutkimusmenetelmän varmistuessa laadulliseksi tutkimukseksi alettiin tutustua menetelmäteoriaan. Tässä tutkimuksessa päätettiin hyödyntää jo valmiina olevaa aineistoa ja perehtyä siihen, mitä tarkoittaa valmiin aineiston käyttö tutkimuksissa. Menetelmäteorian etsintä koettiin melko tuskalliseksi, koska kumpikaan opinnäytetyön tekijöistä ei ollut aiemmin tehnyt tämän kaltaista tutkimusta eli missä käytetään jo olemassa olevaa aineistoa. Teoriaa valmiin aineiston käytöstä tutkimuksista oli onneksi kohtuullisesti löydettävissä, mikä helpotti kokonaisuudessaan menetelmäteorian kasaamista ja kirjoittamista. Itse aineiston tutkiminen tutkimuksen edetessä oli mielenkiintoista, koska aihe itsessään herättää niin paljon mielipiteitä ja oli mielenkiintoista lukea näistä ihmisten ajatuksista. Vaikka mielenkiintoista luettavaa oli loputtomasti löydettävissä internetistä, toi se myös oman haasteensa siinä, että piti miettiä, kuinka rajata aineistoa tutkimukseen.

Internetistä etsittiin tutkimuskysymyksiin vastauksia. Tutkimuskysymyksiä oli alun perin useampia, mutta tutkimuksen edetessä niitä karsittiin. Koska aihetta käsiteltiin myös

suomalaisesta näkökulmasta, haluttiin tästä syystä kuulla myös suomalaisten matkanjärjestäjien ajatuksia ja mielipiteitä tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen kannalta koettiin mielenkiintoiseksi tutkia sitä, että kohtaavatko suomalaisten matkailijoiden ja matkanjärjestäjien tarpeet ja tarjonta toisensa. Tutkimuksen tiimoilta oltiin sähköpostitse yhteydessä kahteen eri suomalaiseen matkanjärjestäjään, jotka järjestävät erityyppisiä matkoja ja retkiä ympäri maailmaa. He järjestävät matkoja myös maihin, joissa on slummeja. Matkanjärjestäjiltä tiedusteltiin asiaa suomalaisesta näkökulmasta; ovatko suomalaiset kyselleet tällaisia matkoja tai ovatko he mahdollisesti järjestäneet tai välittäneet slummimatkoja suomalaisille matkailijoille (Liite 4).

Valitettavasti tämä polku ei kuitenkaan vienyt tutkimusta eteenpäin, koska toiselta yritykseltä tuli vastauksena lyhyesti, että he eivät ole järjestäneet kyseisiä matkoja eikä heiltä ole tiedusteltu myöskään slummimatkoja. Toiselta matkanjärjestäjältä tuli hieman positiivisempi vastaus, missä he kertoivat mielellään vastaavansa muutamiin kysymyksiin liittyen slummimatkailuun. Heidän vastauksensa kuitenkin kertoi jo paljon heidän tietämyksestään asiasta, koska he myös pyysivät kertomaan, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan slummimatalla. Tämä tarkoitti sitä, että he eivät todennäköisesti tiedä tai tunne kyseistä konseptia, mikä vaikuttaa siihen, että vastaukset eivät välttämättä ole luotettavia tutkimuksen kannalta. Heille lähetettiin vastausviesti, jossa kerrottiin, mitä kyseisellä konseptilla tarkoitetaan. Tämä yritys ei kuitenkaan koskaan enää vastannut heille lähetettyyn sähköpostiviestiin eikä näin ollen tiedetä, onko heiltä tiedusteltu slummimatkoja tai -kierroksia. Tästä näkökulmasta tutkimusta ei siis voitu jatkaa eikä tehdä johtopäätöksiä, koska toiselta yritykseltä ei tullut ollenkaan vastausta ja toiselta yritykseltä tuli selkeä vastaus, ettei slummimatkailuun liittyen ollut tullut tiedusteluita. Sähköpostikysely olisi toki voitu lähettää useammalle matkanjärjestäjälle kieltävien vastausten tultua. Koska koettiin, että slummimatkailuaiheen tutkiminen matkanjärjestäjän näkökulmasta ei ollut tutkimuksen pääasiallinen tavoite, päätettiin, että ei jatketa eteenpäin tästä näkökulmasta tutkimista.

Kun tutkimuksen tutkimusmenetelmät oli valittu ja päätetty sekä aineisto kerätty, alkoi aineiston tutkiminen ja analysointi. Aineisto litteroitiin ja jaettiin neljään eri teemaan,

joiden avulla tutkimusaineistoa käytiin läpi. Kun aineisto oli käyty läpi, oli analysoinnin ja johtopäätösten vuoro. Tutkimuksen lopuksi pohdittiin omia tuntemuksia ja ajatuksia liittyen opinnäytetyön tekemiseen ja koko tähän prosessiin, joka alkoi keväällä 2013 ja joka sai päätöksensä samana syksynä.

6.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksissa on aina tarkasteltava ja arvioitava tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksissa yritetään välttää virheet, mutta kuitenkin on havaittu, että tulosten luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella. Tutkijoiden käytettävissä on monia erilaisia mitaus- ja tutkimustapoja, joilla voidaan arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Luotettavuuden ja pätevyyden toteaminen on erittäin tärkeää tieteellisessä tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa tämä kuitenkin on huomattavasti vaikeampaa kuin määrällisessä tutkimuksessa, koska pätevyys ja luotettavuus ovat ominaisuuksia, jotka alun perin ovat kuuluneet luonnontieteellisiin tutkimuksiin ja varsinkin fysiikkaan ja kemiin. Luotettavuus ja pätevyys eivät ole helposti sovellettavissa sosiaalisissa tutkimuksissa, joissa tutkimuksen kohde on yksilö tai ihmisjoukko. Ihminen ei aina toimi järjestelmällisesti ja järkevästi. Sen sijaan ihmisen satunnainen toiminta on ennemminkin sääntö kuin poikkeus. Ihminen on ajatteleva ja tunteva olento, joka voi muuttaa mielipidettään ilman mitään syytä. Luotettavuus ja pätevyys ovat asioita, jotka pitää ottaa huomioon jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Sen jälkeen, kun aineisto on kerätty ja analysoitu, ei työn luotettavuuteen voi enää vaikuttaa, koska luotettavuus laadullisessa tutkimuksessa tarkoittaa eri vaiheita tutkimusprosessin varrella. (Kananen 2011b, 66.)

Luotettavuutta ja pätevyyttä pitää miettiä koko opinnäytetyö prosessin ajan. Laadullisessa tutkimuksessa pitää arvioida käytettyjä metodeita ja koko prosessia. Dokumentointi on yksi tärkeimmistä tavoista, joilla kasvattaa työn uskottavuutta. On tärkeää pystyä selittämään päätökset valintojen takana, joita on tehnyt matkan varrella. Harva pystyy muistamaan tarkalleen kaikkia perusteluita valinnoilleen, päätöksilleen tai ideoilleen, joita on tehnyt liittyen opinnäytetyöhön tai tutkimukseen, ja sen takia on hyvä pitää

esimerkiksi päiväkirjaa. Kun valitsee tutkimusmetodin, on tärkeää dokumentoida syyt ja perustelut päätösten taustalla. (Kananen 2011b, 67.)

Tämän työn luotettavuutta mittaa suuresti perustelut valintojen takana kuten Jorma Kananen (2011b, 67) on kirjoittanut laadullisen työn luotettavuuden kertomisesta. Kuten aiemmin raportissa on kerrottu, valittiin laadullinen tutkimus tutkimusmenetelmäksi, koska siten aihetta olisi helpointa tutkia. Tämän työn osalta luotettavuus myös pitkälti nojautuu keskustelupalstoilla kirjoittaneiden ihmisten kommentteihin. Kun aineistona käytetään tekstiä, joiden kirjoittajia ei tiedetä tai tunneta, on mahdotonta ottaa yhteyttä kommentoijiin ja mahdollisesti tarkastaa tai esittää heille lisäkysymyksiä, mikäli vastausten joukossa olisi vastauksia, väittämiä tai kommentteja, joihin haluttaisiin lisätietoa tai tarkennusta. Kommenttien luotettavuutta jouduttiin siis pitkälti arvioimaan oman kokemuksen ja tiedon pohjalta.

7 Tulokset

Tässä kappaleessa käydään läpi aineistosta saatuja tuloksia. Aineisto on saatu kahdelta eri keskustelupalstalta. Toinen palstoista oli suomalainen McNaiset-keskustelupalsta, jonne suomalaiset olivat käyneet kommentoimassa omia mielipiteitään, ajatuksiaan ja olettamuksiaan slummimatkailusta. Toinen aineistona käytetty keskustelupalsta puolestaan oli ulkomaalainen matkailusivusto Tripadvisor, jossa ihmiset olivat kommentoineet ja antaneet arvioitaan Reality Tours & Travelin slummikierroksista. Tripadvisor-sivustolla ihmiset voivat kommentoida, antaa palautetta ja arvioida kokemuksiaan erilaisista matkailuun liittyvistä asioista kuten hotelleista, retkistä tai matkakohteista.

Aineisto käsittää siis sekä suomalaisten että ulkomaalaisten matkailijoiden mielipiteitä slummimatkailusta. Suomalaisella sivustolla ihmiset ovat ottaneet kantaa Matkaopas-lehden numeron 1/2012 artikkeliin, jossa on kerrottu suomalaisen toimittajan vierailusta Mumbaiin Dharavin slummissa. Suomalaisten kommenteista ei käynyt ilmi, että kukaan olisi osallistunut slummikierrokselle. Ulkomaalaisella sivustolla ihmiset ovat kommentoineet kokemuksistaan slummikierroksilta. Ulkomaalainen keskustelupalsta käsittää vain tietyn yrityksen slummikierrokset. Seuraavissa alaluvuissa ja kappaleissa käydään ensin läpi ulkomaalaiselta sivustolta saatu aineisto ja sen jälkeen suomalaiselta sivustolta saatu aineisto.

7.1 Kansainvälisten matkailijoiden ajatuksia slummimatkailusta

Kuten aiemmassa luvussa kerrottiin, on aineisto teemoiteltu neljään eri kategoriaan. Seuraavissa alaluvuissa on luettavissa tuloksista, joita nousi esille tutkimusaineistosta, kun käytiin läpi kansainvälisten matkailijoiden kommentteja. Alaluvuissa on koottu samaan kategoriaan kuuluvat vastaukset yhteen.

7.1.1 Positiiviset ajatukset slummimatkailusta

Ulkomaalaisella sivustolla kommentoineet kansainväliset matkailijat olivat suurimmaksi osaksi kommentoineet kokemuksiaan ja ajatuksiaan positiivisesti keskustelupalstalla,

kuten seuraavan alla olevasta kuviosta 8 on huomattavissa. Seitsemäntoista kahdestakymmenestä kertoi olleensa tyytyväinen kokemukseen ja slummikierrokseen. Monet mainitsivat kommenteissaan, että slummikierros on asia, joka pitää tai oikeastaan on pakko kokea Mumbaissa. Monet, jotka olivat kokeneet kierroksen positiivisesti, olivat myös varanneet useamman matkan saman matkanjärjestäjän kautta, joten heillä oli kokemusta useammasta erilaisesta slummikierroksesta. Eräässä kommentissa kävi ilmi, että kokemus oli ollut erilainen kuin mitä oli kuvitellut sen olevan, mutta oli kuitenkin pitänyt kierroksesta.

”It was different than what I expected and I really liked that.” A7



Kuvio 8. Kansainvälisten matkailijoiden vastausten jakautuminen positiivisiin, negatiivisiin ja kriittisiin kommentteihin slummimatkailusta

Slummikierroksia myös kehuistiin informatiivisuudesta ja siitä, että ne vievät matkailijan Dharavin ”syvyyksiin” ja näyttävät todellisen slummielämän. Monien kommenteista oli luettavissa oppaista ja siitä, kuinka heidän toimintaansa ja osaamistaan arvostettiin suuresti. Oppaita kehuistiin myös siitä, että he ovat motivoituneita ja nauttivat omasta työstään oppaina. Oppaiden kielitaitoa ja ystävällisyyttä kehuistiin myös. Slummikierroksille osallistuneet sanoivat sitä, että oli mielenkiintoista nähdä paikallisia slummiasukkaita työskentelemässä, vaikka työolosuhteet olivatkin kauheat.

Useassa kommentissa mainittiin Dharavissa tehtävät polkupyöräkierrokset. Näitä kierroksia keuhuttiin erityisen paljon siitä, että osallistuessaan sellaiselle ehtii näkemään paljon. Sitä, että kierrokset alkoivat aikaisin aamulla, pidettiin myös hyvänä asiana, koska silloin kaduilla oli vielä rauhallista ja oli mukava nähdä, kuinka kaupunki hiljalleen heräsi uuteen päivään. Eräs kommentoija kehui suuresti slummikierrosta ja kertoi, kuinka kierroksella näkee erilaisen puolen Mumbaista ja on mahdollista päästä sellaisiin rauhallisiin paikkoihin, joihin ei yksinään löytäisi.

"It shows a different side to Mumbai including some serene places that you could not find on your own." A15

Eräs kommentoija sanoi, että vaikka kierros ei ollutkaan niin silmiä avaava, auttoi se kuitenkin ymmärtämään suuresti Mumbaita ja sen slummeja. Kierrokset koettiin kiinnostaviksi, mutta ei kuitenkaan liian tungetteleviksi, koska niiden aikana näkikin, kuinka ihmiset elävät slummissa ja kuinka he ovat rakentaneet siellä yrityksiä. Monien kommentit päättyivät ylistäviin kehuihin slummikierroksista ja siitä, kuinka näille kyseisen yrityksen kierroksille kannattaa ehdottomasti osallistua.

"Can't recommend Reality highly enough!" A6

7.1.2 Negatiiviset ajatukset slummikierroksista

Slummikierroksille osallistuneiden kommentista vain yhdessä oli annettu negatiivista palautetta. Kommentoija kertoi, että on osallistunut aiemmin kahdelle erilaiselle slummikierrokselle, joita hän kommentissaan kuitenkin kehui. Toinen näistä oli ollut yöllä tehtävä kierros ja toinen oli ollut lyhyt kierros. Näille kierroksille kommentoija oli osallistunut vuonna 2011. Slummikierrokselle, jolle hän oli osallistunut ystävänsä kanssa vuonna 2013, oli ollut todella suuri pettymys. Kommentoija kertoi, että opas oli kyllä ollut ystävällinen, mutta he eivät olleet oppineet mitään, mitä he eivät olisi jo tiedneet. Kierros, jolle he olivat osallistuneet, oli ollut "marketkierros". He toivoivat, että olisivat oppineet paljon uutta kierroksella ja kuulleet "sisäpiiriläisen" arvokkaita vihjeitä ja vinkkejä siitä, mistä voi löytää erilaisia tavaroita ja uusia ostospaikkoja. He olisivat toivoneet

löytävänsä niin sanottuja piilotettuja helmiä. Opas oli kommentoijan mukaan ollut poissa oleva ja kierros oli ollut lyhyt.

7.1.3 Kriittiset ajatukset slummimatkailusta

Kahdenkymmenen kommentin joukosta kaksi kommenttia olivat sellaisia, joissa oltiin aluksi kriittisiä kierroksia kohtaan. Molemmat kommentoijista kertoivat, että olivat miettineet tarkasti osallistuako vai ei slummikierrokselle. Molempien slummikierroskokemukset olivat kuitenkin olleet loppujen lopuksi onnistuneita.

"We considered carefully whether or not take this tour and were so pleased we did."

A2

Toinen kommentoijista oli epäröinyt, että kierroksella näkee samat vanhat kauppapaikat. Kommentoija kuitenkin kertoi, että oli positiivisesti yllättynyt, koska kolmelle kierrokselle, joille oli osallistunut, yhdelläkään ei käyty tutuilla ja samoilla toreilla tai kauppapaikoilla kuin aina muulloinkin. Molemmat kommentoijista kertoivat, että olivat olleet tyytyväisiä oppaisiinsa. He olivat tietäneet paljon ja toisen kommentoijan slummikierroksen opas olikin kotoisin slummista, johon kierros tehtiin. Hän oli esitellyt ylpeydellä ja rakkaudella kotiaan.

"...loves and is proud of his home." A2

7.1.4 Slummikierrosten eettisyys

Kahdeksassa vastauksessa oli nostettu eettisiä asioita esille. Vaikka missään kommentissa ei suoranaisesti mainittu eettisyyttä, oli vastauksista luettavissa eettisistä asioista, kuten ihmisten auttamisesta. Muutamissa kommenteissa mainittiin, kuinka vastuullisesti Reality Tours & Travel -yritys toimii. Mainittiin siitä, kuinka yritys on lupautunut rakentamaan ja parantamaan ihmisten ymmärrystä siitä, kuinka rikasta ja arvokasta elämä Dharavissa oikeasti on. Kommenteissa kerrottiin, kuinka yritys antaa takaisin slummiyhteisölle palkkioistaan ja tuloistaan. Reality Tours & Travel on kertonut, että se an-

taa 80 % verottomista tuloistaan slummiyhteisölle ja myös tämä oli mainittu vastauksissa.

”...Reality tours gives back to the community...” A9

Monessa kommentissa keuhuttiin yritystä siitä, että he haluavat auttaa yhteisöä ja parantaa slummiasukkaiden elämänlaatua. Eräs kommentoija sanoo, että kierrokset ovat järjestetty niin, että ne eivät loukkaa asukkaiden elämää vaan ennemminkin osoittavat kiinnostusta slummissa asuvia kohtaan. Hän lisäsi vielä, että yrityksen kierrokset eivät ole tirkisteleviä, kuten monet muut slummikierrokset ympäri maailmaa. Vaikka suurimmaksi osaksi slummikierroksia on keuhuttu siitä, että ne auttavat ihmisiä ja yhteisöä, eräs kommentoija kuitenkin löysi olennaisen asian slummikierroksista. Hän kirjoitti, että toisten elämien ja elinolojen katsominen on aina tietyllä tavalla tungettelevaa.

”There is always some invasion of privacy when looking at the ways in which people live.” A18

7.2 Suomalaisen ajatuksia slummimatkailusta

Kuten kansainvälisten niin myös suomalaisen vastaukset teemoitettiin neljään eri kategoriaan. McNaiset-sivustolta saatu aineisto käsitti yhtä monta kommenttia kuin kansainvälisiä matkailijoita käsittävä aineisto. Näiden kommenttien joukosta jouduttiin kuitenkin poistamaan kaksi kommenttia, koska ne eivät käsitelleet tutkittavaa aihetta eli slummimatkailua. Suomalaisen vastausten osalta teemoihin jakaminen ei ollut niin yksinkertaista kuin kansainvälisten matkailijoiden, koska monet kriittiseen kategoriaan luokiteltavat vastaukset sopivat osittain myös pelkästään eettisyys teeman alle.

7.2.1 Positiiviset ajatukset slummimatkailusta

Suomalaisista vastaajista viisi koki slummimatkailun positiivisena asiana. Eräs kommentoija kertoi, että koki artikkelin mielenkiintoisena ja kommentoikin, että olisi hienoa osallistua slummikierrokselle, jotta näkisi, millaisissa oloissa slummeissa todellisuudessa

eletään. Hän lisäsi vielä, että on vain hyvä asia, että tällaisesta matkailun muodosta on julkaistu lehtijuttu. Artikkelista ja sen sisällöstä mainittiin itse asiassa monissa kommentteissa. Vaikka kommentoija ei olisi nähnyt itse slummimatkailua positiivisena asiana, monet kuitenkin kokivat hyvänä asiana sen, että tällaisista asioista kirjoitetaan lehtiin eikä vain piilotella ja haluta slummeja näkymättömiin.

”Ihan hyvä ottaa asiaa julkisuuteen.” B2

Artikkelista mainittiin myös, että oli kiva lukea muustakin kuin samasta ja iänikuisesta ”allas-ranta-ruokailu-bailauskamasta”. Yksi kommentoija toivoi lisää kuvia slummeista. Eräs toinenkin kommentoija kertoi myös mielellään osallistuvansa slummikierrokselle. Yksi kommentoijista näki asian niin, että koska slummeissa kiertele matkailijoita muutenkin, on vain turvallista ja asiallista heille, että joku johtaa ja näyttää paikkoja slummeissa. Eräästä kommentista olikin luettavissa, että tuollaisissa paikoissa, jos vierailee yksinään saa ”pitää varansa” rosvojen ja muiden epämääräisten tyyppien varalta. Sen takia osallistumismaksunkin perintä ymmärrettiin.

7.2.2 Negatiiviset ajatukset slummikierroksista

Neljä vastausta kahdeksastatoista olivat selkeästi negatiivisia. Eräs kommentoija mainitsi lyhyesti vain, että ei ole kiinnostunut slummimatkailusta lainkaan eikä hänellä ole aikomusta missään vaiheessa osallistua slummikierrokselle tai tehdä slummiin matkaa. Eräästä kommentista oli luettavissa, miten koko aihe ja Matkalehden artikkeli olivat herättäneet vain kielteisiä ajatuksia kommentoijassa. Hän kertoi, kuinka oli vielä perehtynyt aiheeseen internetin kautta löytyvistä lähteistä. Nämä löytyneet tiedot olivat vain vahvistaneet hänen ajatuksiaan slummimatkailusta. Hän lisäsin vielä, ”ettei koskaan tulisi osallistumaan moiselle kierrokselle”. Parista kommentista oli luettavissa, miten arvosteltiin sitä, että mennään vain tölläämään ihmisiä ja siitä otetaan vielä rahaa vastineeksi. Eräässä kommentissa esitettiin mielipiteitä siitä, että Mumbain slummi ei ole edes todellinen slummi, koska siellä on ”siivottu” paikkoja turistien silmiltä. Toinen kommentoija yhtyi tähän mielipiteeseen.

7.2.3 Kriittiset ajatukset slummimatkailusta

Yhdeksän kommentoijaa esitti kriittisiä näkemyksiä slummimatkailusta. Kuviosta 9 on nähtävissä, miten suomalaisten vastaukset jakaantuivat positiivisten, negatiivisten ja kriittisten vastausten kesken. Kuviosta voi huomata, että kriittisiä vastauksia oli eniten, vaikka negatiivisia ja positiivisia vastauksia oli myös.



Kuvio 9. Suomalaisten kommenttien jakautuminen positiivisten, negatiivisten ja kriittisten vastausten kesken

Erään kommentoijan mielestä slummimatkailu-termi oli ollut aluksi harhaanjohtava. Artikkelin perusteella hän oli kuitenkin saanut paremman kuvan aiheesta. Hän lisäsi vielä, että opastettu kierros slummissa on varmasti monelle sopiva, mutta esitti samalla kysymyksen, miten slummin asukkaat mahtavat suhtautua tällaiseen matkailun muotoon. Muutamissa kommentteissa mainittiin termi ”bisnes”. Ihmiset olivat sitä mieltä, että kyseinen matkailumuoto on bisnestä vain. Useat vastaajat kuitenkin ymmärsivät slummimatkailun bisnespuolen. Eräs kommentoija mainitsikin, että ”velkatalouden ehdoillahan me tässä porhalletaan” ja viittasi tällä siihen, että nykyään kaikesta halutaan totta kai vain rahaa enemmän ja enemmän. Hän lisäsi vielä, että sortuuhan Matkaopas-lehtikin samaan, koska myy lehteä, jossa kirjoitetaan ja mainostetaan ”kurjuusromanttikkaa” eli slummimatkailua. Toinen kommentoija lisäsi bisneskeskusteluun vielä, että tällainen matkailumuoto on kuitenkin rehellisempää kuin monet muut keräykset, jois-

sa monissa hyväksikäytetään vain kärsiviä pikkulapsia. Eräs kommentoija mainitsikin, että käydäänhän nykyään myös sotamuseoissa ja keskitysleireillä.

”Bisnes on tosiaanki bisnestä.” B13

Kriittisessä keskustelussa nostettiin esiin myös slummiasukkaiden yksityisyys. Eräs kommentoija mainitsi vain, että ”tässä liikutaan herkillä alueilla”. Hän kertoi, kuinka jo 90-luvulla vieraillessaan Egyptissä pienessä kylässä paikalliset asukkaat olivat peitelleet pressuilla näköyhteyksiä turisteilta sivukujille, jossa ihmiset asuivat. Toinen kommentoija lisäsi tähän vain sen, että eivät asukkaat itse pressuja asettele vaan virkamiehet, jotka eivät halua näyttää kaikkea kurjuutta turisteille. Pressu- ja siivouskeskustelu lähti jo hieman sivuraiteille, kun mukaan otettiin Suomen ruokajonojen piilottaminen näkymättömiin sekä ”pultsareiden” siivoaminen kaduilta huippukokouksen alta samalla tavalla kuin slummien kurjuuden piilottaminen slummikierroksille osallistuvilta.

7.2.4 Slummikierrosten eettisyys

Monissa kommenteissa nousivat esille eettiset kysymykset, vaikka kuten ulkomaalaiset vastaajat niin eivät myöskään suomalaiset maininneet suoraan eettisyys-sanaa. Kommentoijat miettivät, kuka tästä toiminnasta hyötyy, ovatko ne mahdollisesti asukkaat vai kenties joku ylempi taho. Tähän oltiin melko yksimielisiä sen suhteen, että rahat eivät mene slummien asukkaille. Eräs kommentoija kirjoittikin vain, että koska ulkopuoliset yritykset saavat turistien rahat itselleen niin turistit joutuvat sitten antamaan kolikoita suoraan slummien lapsille. Parhaimpana vaihtoehtona koettiin se, että yritys, joka järjestää kierroksia, lahjoittaisi tai antaisi rahaa tai muuta apua alueen kohentamiseksi. Ideoita tuli senkin suhteen, että kierroksilla voisi itse lahjoittaa muutaman kympin, esimerkiksi paikallisille tai voisi vaikka viedä mukanaan jotain syötävää, kuten leivoksia ja makeisia, joita voisi sitten antaa slummien asukkaille.

”...kaupasta kaikkea syötävää ja niitä sitten ojentelee tilanteen mukaan.” B9

Kommenteista oli myös luettavissa, kuinka slummimatkailua ei kovin suureen arvoon nosteta. Eräs kommentoi, että on vaikea ymmärtää mitä tai ketä palvelee se, että pääsee katsomaan lähituntumasta, kuinka köyhät elävät. Hän kirjoitti, että ei itsekään haluaisi, että häntä tuijotetaan, jos joutuisi asumaan slummissa. Hän kokisi sellaisen vain rikkaiden alentavana käytöksenä. Kommentissa mainittiin, että slummikierros on kuin kierros eläintarhassa, missä vain tuijotetaan eläimiä häkeissään. Muutamista muista kommenteista oli luettavissa samanlaisista ajatuksista. Koettiin, että slummikierroksilla halutaan itse kokea vain ylemmydentunnetta. Olisi helppo todeta, kuinka hyvin asiat itsellä ovat.

”Slummiin mennään tölläämään siellä asuvia ihmisiä... en pidä eettisesti hyväksyttävänä.” B16

”Ajattelisiko kävijä, että minulla on onneksi asiat hyvin? Tuntisiko kävijä ylemmyyttä? B19

Vaikka suurin osa eettisistä mielipiteistä oli negatiivissävyytteisiä, löytyi joukosta kuitenkin myös eräs, joka näki slummimatkailussa jotain positiivista. Hän koki, että slummikierros varmasti avaisi ”länsimaisen suorittajan” silmiä ja on parempi, että slummikierroksia on olemassa kuin se, että kaikki ”lakaistaan vain maton alle piiloon”. Hän uskoi, että paras vaikutus slummikierroksilla on matkailijoiden korvien välissä, koska ne voisivat vaikuttaa positiivisesti ja salakavalasti ihmisten iskostuneisiin elämänasenteisiin. Kierrosten avulla voitaisiin lisätä suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä ”oman tilanteen väliaikaisuudesta”.

”...eri heimojen (puolueiden, kuntien, naapurien..) väliset arvostukset kehittyvät jokaisen matkailijan arvomaailmassa pikkuhiljaa. Toisilleen tuntemattomien tutustuminen ottaa aina aikansa, mutta avoimesti ja peittelemättömästi kulkeva saa arvostusta peilin lailla...” B13

8 Johtopäätökset

Kierroksille osallistuneiden kansainvälisten matkailijoiden tuloksista oli huomattavissa, että yleinen näkemys slummikierroksista on positiivinen. Suurin osa kierrokselle osallistuneista oli ollut kokonaisuudessaan tyytyväinen kokemukseen. Yleisesti ottaen kierroksia pidettiin avartavina ja matkailijoiden mielestä ne antoivat hyvän käsityksen siitä, millaista elämä slummeissa todellisuudessa on. Tuloksista oli huomattavissa, että kukaan arvostelun kirjoittaneista ei ollut kierroksen perusteella tyrmännyt slummimatkailua, vaikka osallistujien joukossa olikin yksi pettynyt ja pari kriittistä matkaaajaa. Nämä alussa kriittisesti suhtautuneet matkailijat olivat hekin lopulta positiivisella kannalla slummikierrosten suhteen. Yleinen tyytyväisyys voi johtua ainakin osaksi siitä, että kaikki tämän tutkimuksen tutkittavat olivat osallistuneet alalla vastuullisena matkanjärjestäjänä tunnetun Reality Tours & Travelin slummikierroksille. Tutkimuksen tulokset olisivat voineet olla toisenlaisia, jos matkanjärjestäjänä olisi ollut jokin muu yritys ja aineistona käytetty toisen slummikierroksia järjestävän yrityksen kierrospalautteet.

Tutkimuksen tuloksista on huomattavissa, että eettinen keskustelu Tripadvisor-sivustolla ei ollut yhtään negatiivissävytteinen. Tutkimuksen tulokset kertovat, että Reality Tours & Travel nostettiin esiin vastuullisena matkanjärjestäjänä ja kiiteltiin sitä, että tuotot ohjataan slummien asukkaiden hyväksi. Kierroksille osallistuneet siis näkevät matkanjärjestäjän roolin tärkeänä asiana ja pitivät tärkeänä myös sitä, että slummimatkailu hyödyttää paikallisia. Myös eettiseltä kannalta katsottuna paikallisten oppaiden käyttäminen on positiivinen asia, sillä näin slummimatkailulla luodaan paikallisille asukkaille työpaikkoja. Tutkimuksen tuloksista voi tehdä sen johtopäätöksen, että kierrokselle osallistuneet kansainväliset matkailijat eivät kokeneet slummikierroksia eettisesti vääränä tai hyväksikäyttävänä vaan ennemminkin positiivisena ja paikallisia tukevana toimintana.

Eric Weiner (2008) kertoi artikkelissaan kriittisesti slummimatkailuun suhtautuvan matkailun ja ympäristön professori David Fennellin näkemyksestä, jonka mukaan slummimatkailu on ihmisten hyväksikäyttöä. Hän uskoi, että matkalle lähtijät haluavat

vain tuntea itsensä paremmiksi slummien asukkaisiin nähden. Tutkimuksen tuloksista on kuitenkin huomattavissa, että kukaan kierrokselle osallistuneesta ei mainitse tämänkaltaisia tuntemuksia syntyneen slummikierroksen aikana. Tietenkään ei voida tietää, miten osallistujat kokivat asian, koska sitä ei heiltä päästy kysymään, mutta kukaan ei nähnyt, että kokemuksen mahdollisesti tuoma oma parempi olo olisi mainitsemisen arvoinen asia. Tutkimuksen tulosten pohjalta voidaan sanoa, että kierroksille osallistuneet kansainväliset matkailijat kokivat, ettei elämä slummissa ole varmaankaan niin kurjaa kuin yleisesti kuvitellaan. Tässä kohdassa voidaan pohtia, onko slummikierrosten näyttämä kuva slummeista kuitenkin todellinen niin kuin kriitikot ovat epäilleet.

Suomalaisten kommentteista oli huomattavissa, että tulokset jakautuivat yllättävän tasaisesti. Alustavasti olisi voinut kuvitella, että mielipiteet tällaisesta matkailun muodosta olisivat huomattavasti negatiivisempia, koska slummimatkailua ei esiinny Suomessa eikä tällainen matkailun muoto ole kovin monelle suomalaiselle varmaankaan tuttu. Tuloksista on kuitenkin huomattavissa, että suomalaiset kyseenalaistavat slummimatkailun, koska kriittisiä vastauksia oli eniten, kun verrataan vastausten määrää positiivisiin ja negatiivisiin. Vastauksissa nousi esille tuo kriitikoiden esittämä väite siitä, kuinka slummimatkailu on toisten kurjuudella rahastamista ja että on todella alhaista mennä katsomaan sellaista. Negatiivisten kommenttien perusteella voidaan hyvin tulla johtopäätökseen, että keskusteluun osallistuneet uskovat, että elämä slummeissa voi olla vain kurjaa. Tämä oletus on kuitenkin hyvin paljon ristiriidassa kierroksille osallistuneiden kansainvälisten matkailijoiden tutkimuksen tuloksista esille nousseiden asioiden kanssa.

Siren (2012a) kertoi artikkelissaan, kuinka Brasiliassa kesällä 2014 järjestettäviä jalkapallon MM-kisoja ja Rion vuoden 2016 olympialaisia varten kadut ”putsataan köyhyydestä”, kun slummialueita siirretään kaupunkien ulkopuolelle, jotta turistit eivät näkisi tätä puolta kaupungista. Tähän keskusteluun suomalaiset voisivat varmasti yhtyä tutkimuksen aineiston perusteella. Tuloksista oli havaittavissa, miten suomalaiset uskovat, että slummeissa ei näytetä koko totuutta slummien asukkaista ja heidän elämistään. Monet uskovat, että slummeissa tapahtuu vain totuuden ja todellisuuden piilottelua samalla tavalla kuin täällä Suomessa. Näin ainakin, jos kerran ruokajonot halutaan piilottaa.

Suomalaisten vastaukset kuitenkin todennäköisesti ovat vain arvailuja, koska keskustelusta ei käynyt ilmi varsinaisesti, että suomalaiset olisivat osallistuneet slummikierroksille. Joten olisi toisaalta mielenkiintoista lukea mielipiteitä, joista kävisi selkeästi ilmi, että henkilö on osallistunut slummikierrokselle. Voisi olla mielenkiintoista selvittää, olisivatko vastaukset silloin mahdollisesti positiivisempia.

Suomalaisten eettisistä vastauksista voi sanoa, että ne olivat melko negatiivissävytteisiä toisin kuin kansainvälisten matkailijoiden. Tutkimusten tulosten perusteella voi sanoa, että slummikierroksia ei koeta mitenkään erityisen eettisinä vaan ennemminkin vain uutena tapana kerätä matkailijoiden rahat sanoen niiden menevän apua tarvitseville. Vaikka eettinen keskustelu oli pääsääntöisesti negatiivissävytteistä, oli mukana hieman positiivisuuttakin. Tourism Concern (2013b) on todennut, että slummimatkailun avulla voidaan yrittää vaikuttaa positiivisesti ihmisten asenteisiin ja mielipiteisiin slummeista ja slummien asukkaista. Olikin mukavaa, että yleisesti negatiivisen eettiskeskustelun joukossa oli mukana valon pilkahdus, kun asiaa osattiin katsoa myös tällä tavalla, mitä Tourism Concern (2013b) on toivonut slummimatkailun aiheuttavan ihmisissä. Vaikka tulokset olivat melko negatiivisia eettiseltä kannalta katsottuna, on se toisaalta myös hyvä asia, koska silloin joku kysyy, onko tällainen toiminta eettisesti oikein. On tärkeää esittää tällaisia kysymyksiä, jotta toiminta ohjautuu oikeaan suuntaan ja että slummikierroksia järjestävät yritykset toimivat eettisesti oikein ja paikallisia kunnioittaen.

Kansainvälisten matkailijoiden ja suomalaisten näkemyksiä slummimatkailusta verrattaessa, voi selkeästi huomata, että suomalaisten suhtautuminen slummimatkailuun ei ole selkeästi yksijakoinen toisin kuin kansainvälisten matkailijoiden. Yhtenä syynä tähän voi olla se, että tietämys aiheesta on vähäinen. Tuloksista selvisi, että suomalaiset suhtautuvat osittain kriittisesti slummimatkailuun, mikä saattaa johtua yleisesti siitä, että Suomi nähdään hyvinvointivaltiona eikä täällä ole slummeja, joten ei myöskään ymmärretä tai välttämättä edes haluta ymmärtää slummien elämää tai niiden ihmisiä. Eroavaisuutta kansainvälisiin matkailijoihin verrattuna voi selittää myös se, että kun suomalaiset yleensä lähtevät lomalle he haluavat jonnekin, missä on lämmintä ja aurinkoa tarjolla. Silloin ei haluta mennä minnekään ”surkuttelemaan ja synkistelemään”, vaan ennen-

minkin nauttimaan elämästä. Slummikierrokselle osallistuminen ei välttämättä silloin juuri olisi oikea vaihtoehto, koska slummikierros varmasti voi näyttää elämän raadollisuutta ja sen, miten jotkut oikeasti elävät maapallon toisella puolella. Eroa voi selittää myös se, että kansainväliset matkailijat saattavat olla yksinkertaisesti myös avarakatseisempia kuin me täällä pimeässä pohjoisessa asuvat suomalaiset. Onhan se myös huomattavissa, miten suomalaiset valitettavasti kulkevat pää alaspäin painuksissa kadulla ja sanovat ”ei kiitos” ja kulkevat ohi niistä ”feissareista”, jotka pyytävät ihmisiä pysähtymään, keskustelemaan ja aukaisemaan kukkaron nyörejänsä auttaakseen apua tarvitsevia. Tämä on varmasti kulttuurillinen ero suomalaisten ja kansainvälisten ihmisten kesken, mutta jokseenkin verrattavissa slummimatkailuun, koska slummikierrosten yksi syy on varmasti siinä, että halutaan auttaa siellä asuvia ihmisiä.

Kun vertaa suomalaisten ja kansainvälisten matkailijoiden eettisiä vastauksia on huomattavissa, että suomalaiset ennemminkin kyseenalaistavat slummimatkailun eettisyyden, kun taas kansainväliset matkailijat näkevät slummimatkailun eettisesti hyvänä asiana. Suomalaiset kysyvät: ”ketä tällainen matkailu oikeasti hyödyttää?” ja kansainväliset matkailijat uskovat: ”tällainen matkailu hyödyttää slummien asukkaita”. Tässä on varmaankin samaa taustalla kuin muissa tutkimuksen vastauksissa eli suomalaisten tietämättömyys slummimatkailusta. Tulokset olisivat voineet olla toisenlaiset, jos vastaajilla olisi henkilökohtaista kokemusta asiasta. Kierrokselle osallistuneet kokivat ja näkivät itse, mihin raha menee, kuten esimerkiksi Reality Tours & Travelin omalle hyväntekeväisyysjärjestölle, joka auttaa paikallisia. On varmasti helpompi ymmärtää toimintaa ja sen syitä, kun pystyy omin silmin todistamaan, että sillä tehdään hyvää.

9 Pohdinta

Slummimatkailu on verrattain uusi matkailun muoto, vaikka sitä on esiintynyt jo parinkymmenen vuoden ajan nykymuodossaan. Se herättää ihmisissä ajatuksia niin puolesta kuin vastaan. Osa kokee, että se on ihmisten hyväksikäyttöä, kun taas toiset näkevät slummimatkailun ihmisten auttamisena. Siihen kumpaa se on, on vaikea antaa suoraa vastausta, koska asiaa voidaan tarkastella molemmista näkökulmista. Molempia näkökulmia tukevia väitteitä löytyy.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi, jonka aikana on saanut tutustua slummimatkailuun eri näkökulmista. On ollut mielenkiintoista lukea ihmisten ajatuksista liittyen slummimatkailuun ja siitä, miten eri ihmiset kokevat saman asian niin eri tavoin. Vaikka prosessi on ollut mielenkiintoinen, on se myös ollut pitkä. Voi sanoa, että siitä tuli ennätys pitkä. Jos nyt voisi miettiä tutkimusaihetta uudelleen, todennäköisesti tätä aihetta ei valittaisi. On melko vaikeaa tutkia aihetta, jota ei ole kovin paljon tutkittu aiemmin.

Opinnäytetyö on vaatinut meiltä paljon niin ajallisesti kuin työmäärällisestikin. Jotta olemme päässeet päämääräämme eli saaneet työn valmiiksi, on se vaatinut työtunteja valtavan määrän. Työ aloitettiin tammikuussa 2013, mutta sen palautusta jouduttiin venyttämään syksyyn aikataulumuutosten takia. Alkuperäinen aikataulusuunnitelma ei pitänyt, koska työ sai matkan aikana niin monia mutkia ja käänteitä, joiden takia suunnitelmia jouduttiin muuttamaan useaan kertaan. Matkan varrella parempi aikatauluttaminen olisi saattanut auttaa tämän ”loputtoman työn” loppuun viemisen kanssa. Opinnäytetyön tekeminen on ollut monella lailla oppimisprosessi niin teorian kuin käytännön tasolla. Se, että kumpikaan ei ole pystynyt olemaan fyysisesti läsnä enää nyt syksyllä työharjoitteluiden takia, on vaatinut omanlaisensa asennoitumisen tämän työn tekemiseen. Ei ole helppoa tehdä yhdessä työtä, kun ei pysty olemaan fyysisesti samassa paikassa toisen kanssa, vaan keskustelua pitää käydä sähköisesti.

Opinnäytetyön tekeminen on kuitenkin opettanut päättäväisyyttä, koska puolesta välissä työtä ei voinut enää aiheita vaihtaa vaan piti työstää sitä, mitä on tekemässä. Vaikka työn valmistumiseen on vaadittu päättäväisyyttä, on se vaatinut vielä enemmän positiivista ajattelua onnistumisen puolesta. Jos jotakin pitäisi nyt sanoa siihen, mitä tekisi toisin, niin varma vastaus olisi, että valitsisimme aiheen, joka olisi helpompi niin tutkittava kuin tutkimuksellisestikin toteutettava. Aina tosiaan ei kannata kurkottaa kuuta taivaalta, vaikka aihe olisi mielenkiintoinen. Jos aihe olisi ollut joku toinen, myös tutkimusmenetelmä olisi varmasti ollut toinen ja työ valmistunut todenköisesti nopeammin.

Uskomme, että työstä on apua toimeksiantajallamme, joka on kiinnostunut eettisestä toiminnasta ja ymmärtää, miten tärkeää on ihmisarvojen säilyttäminen niin matkailun maailmassa kuin muutenkin kaikessa toiminnassa. Raportti tarjoaa näkemyksen slummimatkailun maailmaan ja siihen, mitä se voi parhaimmillaan tai pahimmillaan olla. Uskomme myös, että raportista on apua, jotta voimme ymmärtää edes hiukan, miten suomalaiset kokevat tällaisen matkailun muodon. Vaikka tämä matkailun muoto on kasvanut valtavasti maailmalla ja sitä esiintyy yhä enemmän, ei se ainakaan vielä kiinnosta kovin paljon suomalaisia. Todennäköisesti myös tämä matkailun muoto saavuttaa Suomen jossain vaiheessa ja silloin on mielestämme tärkeää, että ihmiset ymmärtävät, mitä se tarkoittaa, millaista matkailua se on ja miten sen voi tehdä eettisesti oikein ilman, että ihmiset kärsivät. Tässä toimeksiantajamme Reilun matkailun yhdistys voi auttaa.

Kysymykseen, onko slummimatkailu ihmisten auttamista vai alhaista tirkistelyä, ei voi antaa suoraa vastausta. Jokainen voi miettiä asiaa omalta kannalta: haluaisinko minä itse, että ihmiset tulevat katsomaan minua, jos asuisin huonoissa tai keunoissa elinoloissa. Kysymyksenä tähän voi olla helppo vastata, että ”en”. Mutta jos tällaisella matkailulla voidaan muuttaa ihmisten ennakkoluuloja ja vääriä kuvitelmia niin slummien asukkaista kuin slummeista asuinpakkoina, voi tällainen matkailun muoto ollakin myönteinen juttu. Ihmiset slummeissa ovat yhtä arvokkaita kuin ihmiset, joilla on miljoonao-

maisuuudet. Vaikka slummit eivät olekaan puhtaimpia eivätkä turvallisimpia asuinpakkoja, löytyy niistä kuitenkin elämää ja aitoa iloa muille jaettavaksi.

Lähteet

Basu, K. 2012a. Slum tourism: for the poor, by the poor. Teoksessa Frenzel, F., Koens, K. & Steinbrink, M. (toim.) *Slum Tourism: Poverty, power and ethics*, s. 66 – 82. Routledge. New York.

Basu, M. 2012b. Poverty tours: A learning experience or simply gawking? Luettavissa: <http://edition.cnn.com/2012/05/22/travel/india-poverty-tourism>. Luettu: 15.4.2013.

CBCbooks 2013. Poorism tourism: A highly unethical new trend in travel? Luettavissa: <http://www.cbc.ca/books/2013/06/poorism-a-highly-unethical-new-trend-in-travel.html>. Luettu: 28.7.2013.

Davis, M. 2007. *Planet of Slums*. 2. painos. Verso. USA.

Dürr, E. & Jaffe, R. 2012. *Theorizing Slum Tourism: Performing, Negotiating and Transforming Inequality*. Luettavissa: http://www.cedla.uva.nl/50_publications/pdf/revista/93RevistaEuropea/93-Durr&Jaffe-ERLACS-ISSN-0924-0608.pdf. Luettu: 22.11.2013.

Department of Economic and Social Affairs. 2012. *World Urbanization Prospects, The 2011 Revision*. United Nations. New York. Luettavissa: http://esa.un.org/unup/pdf/WUP2011_Highlights.pdf. Luettu: 24.3.2013

Dinelle, T. 2012. Slumming it in Rio: How ethical are ‘slum’ tours? (Part 1) Luettavissa: <http://www.chicsavvytravels.com/slumming-it-in-rio-how-ethical-are-slum-tours-part-1/>. Luettu: 17.4.2013.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 8. painos. Gummerus Kirjapaino Oy.

Garvin, C. 2009. Can slum tourism be done right? Eric Weiner says yes. Luettavissa: <http://matadornetwork.com/bnt/can-slum-tourism-be-done-right-eric-weiner-says-yes/>. Luettu: 17.4.2013.

global.finland 2013. Luettavissa: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15802&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu: 17.4.2013.

Hiilamo, H. 2013. Slummit parantavat maailmaa. Luettavissa: <http://fifi.voima.fi/artikkeli/2013/helmikuu/slummit-parantavat-maailmaa>. Luettu: 29.3.2013.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Holden, A. 2008. Tourism and Environment. 2. painos. Routledge.

Ikkunapaikka 2012. Lontoon WTM kasvoi jälleen. Ikkunapaikka, 24, 8, s. 4.

Jakarta Hidden Tours 2013. A Lifetime Travel Adventure: Jakarta. Luettavissa: <http://realjakarta.blogspot.fi/>. Luettu: 17.4.2013.

Kananen, J. 2008a. Kvali, Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun Julkaisuja -Sarja. Jyväskylä.

Kananen, J. 2008b. Kvantti, Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun Julkaisuja -Sarja. Jyväskylä.

Kananen, J. 2011a. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun Julkaisuja -Sarja. Jyväskylä.

Kananen, J. 2011b. Rafting Through the Thesis Process: Step by Step Guide to Thesis Research. Publications of JAMK University of Applied Sciences. Jyväskylä.

Koerner, B. I. 2011. The Ethics of Slumming. Luettavissa:
<http://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2011/01/the-ethics-of-slumming/70146/#comments>. Luettu: 17.4.2013.

Laakso, T. 2011. Brazilian slummit nousevat köyhyydestä. Luettavissa:
<http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=88572>. Luettu: 29.3.2013.

Loftus, M. 2009. Slum Tours: Real or Real Tacky? Luettavissa:
<http://traveler.nationalgeographic.com/2009/03/feature/slum-tours-text/1>. Luettu: 1.5.2013.

Ma, B. 2010. A Trip into the Controversy: A Study of Slum Tourism Travel Motivations. Penn Humanities Forum on Connections.

Melik, J. 2012. Slum tourism: Patronising or social enlightenment? Luettavissa:
<http://www.bbc.co.uk/news/business-19546792>. Luettu: 24.10.2013.

McNaiset 2012. Matkailu: Slummimatkailu - mitä mieltä? Luettavissa:
http://www.menaiset.fi/keskustelu/2001342/ketju/slummimatkailu_mita_mielta. Luettu: 20.3.2013.

Mowforth, M., Charlton, G. & Munt, I. 2008. Tourism and Environment. Routledge.

Mowforth, M. & Munt, I. 2009. Tourism and Sustainability: Development, globalisation and new tourism in the Third World. 3. painos. Routledge.

Myllylä, S. 2011. Kaupunkien epäviralliset asuinyhdyskunnat ja selviytymisen pääomat. Teoksessa Teppo, A. (toim.) Afrikan aika: Näkökulmia Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan, s. 289 – 310. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki.

Pickard, P. 2007. Is slum tourism in India ethical? Luettavissa:
<http://www.wanderlust.co.uk/magazine/articles/destinations/indian-slum-tours?page=2>. Luettu: 17.4.2013.

Rathor, A. 2003. Slum Dwellers: Curse on Development. Sarup & Sons. New Delhi.

Reality Tours & Travel 2013a. History. Luettavissa:
<http://www.realitytoursandtravel.com/history/>. Luettu: 17.4.2013.

Reality Tours & Travel 2013b. Dharavi Short Tour. Luettavissa:
<http://www.realitytoursandtravel.com/tours/slum-tours/dharavi-short-tour/>. Luettu: 17.4.2013.

Reality Tours & Travel 2013c. 2 Day Village Tour. Luettavissa:
<http://www.realitytoursandtravel.com/tours/village-tours/2-day-village-tour/>. Luettu: 17.4.2013.

Reality Tours & Travel 2013d. Vision. Luettavissa:
<http://www.realitytoursandtravel.com/social-impact/vision/>. Luettu: 17.4.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013a. Miksi Reilun matkailun yhdistys? Luettavissa:
http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=1019. Luettu: 6.2.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013b. Toimintaa. Luettavissa:
http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=45. Luettu: 13.2.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013c. Hallitus 2012-2013. Luettavissa:
http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=108. Luettu: 13.2.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013d. Kirjasto. Luettavissa:
http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=792. Luettu: 13.2.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013e. Reilun matkailijan ohjeet. Luettavissa:
http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=792. Luettu: 13.2.2013.

Reilun matkailun yhdistys 2013f. Valitse vastuuntuntoinen matkanjärjestäjä. Luettavissa: http://wordpress.reilumatkailu.fi/?page_id=157. Luettu: 24.4.2013.

Robertson, L. 2012. Do “slum tours” profit off the poor? Luettavissa:
<http://www.bbc.com/travel/blog/20120307-ethical-traveller-do-slum-tours-profit-off-the-poor>. Luettu: 26.3.2013.

Romero, S. 2012. Slum Dwellers Are Defying Brazil’s Grand Design for Olympics. Luettavissa: http://www.nytimes.com/2012/03/05/world/americas/brazil-faces-obstacles-in-preparations-for-rio-olympics.html?pagewanted=all&_r=0. Luettu: 24.4.2013.

Seaton, T. 2012. Wanting to live with common people...? The literary revolution of slumming. Teoksessa Frenzel, F., Koens, K. & Steinbrink, M. (toim.) *Slum Tourism: Poverty, power and ethics*, s. 21 – 48. Routledge. New York.

Selinger, E. & Outterson, K. 2009. The Ethics of Poverty Tourism. Luettavissa: <http://www.bu.edu/law/faculty/scholarship/workingpapers/documents/SelingerEOuttersonK06-02-09.pdf>. Luettu: 17.4.2013.

Sirén, V. 2012a. Rio piilottaa köyhää olympialaisten tieltä. Luettavissa: <http://www.hs.fi/urheilu/Rio+piilottaa+k%C3%B6yhi%C3%A4%C3%A4n+olympialaisten+tielt%C3%A4/a1353736923759>. Luettu: 29.3.2013.

Sirén, V. 2012b. Suuri puhdistus auttaa ja uhkaa Rio de Janeiron slummeja. Luettavissa: <http://www.hs.fi/sunnuntai/Suuri+puhdistus+auttaa+ja+uhkaa+Rio+de+Janeiron+slummeja/a1355546111757>. Luettu: 29.3.2013.

Slumtourism.net 2013. Slum tour operator “Reality Tours and Travel” winner of Responsible Tourism Awards 2012. Luettavissa: <http://slumtourism.net/>. Luettu: 17.4.2013.

Soul Brasileiro 2013a. Rocinha. Luettavissa: <http://soulbrasileiro.com/main/rio-de-janeiro/favelas/rocinha/rocinha/>. Luettu: 17.4.2013.

Soul Brasileiro 2013b. Tours in Rio de Janeiro. Luettavissa: <http://soulbrasileiro.com/tours/>. Luettu: 17.4.2013.

Steinbrink, M. 2011. Kartta slummiturismikohteista. Teoksessa Frenzel, F., Koens, K. & Steinbrink, M. (toim.) Slum Tourism: Poverty, power and ethics, s. 1 – 18. Routledge. New York.

Steinbrink, M., Frenzel, F. & Koens, K. 2012. Development and globalization of a new trend in tourism. Teoksessa Frenzel, F., Koens, K. & Steinbrink, M. (toim.) Slum Tourism: Poverty, power and ethics, s. 1 – 18. Routledge. New York.

Taloustutkimus Oy 2013. Kvalitatiivinen tutkimus. Luettavissa: http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/. Luettu: 17.4.2013.

Teppo, A. 2001. Vastakohtien ja rajojen kaupunki. Teoksessa Teppo, A. (toim.) Afrikan aika: Näkökulmia Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan, 268 – 288. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki.

the Rapporteur 2012. metro uk rio megaevents. Luettavissa:
http://direitoamoradia.org/?attachment_id=13091&lang=en. Luettu: 24.4.2013.

Tourism Concern 2013a. About us. Luettavissa:
<http://www.tourismconcern.org.uk/about-us.html>. Luettu: 20.11.2013.

Tourism Concern 2013b. Slum/Poverty/FavelaTourism. Luettavissa:
<http://www.tourismconcern.org.uk/slum-tourism.html>. Luettu 26.3.2013.

Tripadvisor 2013. Reality Tours and Travel - Day Tours. Luettavissa:
http://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g304554-d1931951-Reviews-Reality_Tours_and_Travel_Day_Tours-Mumbai_Bombay_Maharashtra.html. Luettu: 17.10.2013.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Tammi. Helsinki.

UN-habitat. 2003. Slums of the World: The face of urban poverty in the new millennium? Luettavissa:
<http://www.unhabitat.org/pmss/listItemDetails.aspx?publicationID=1124>. Luettu: 26.3.2013.

UN-habitat 2006a. Slums: Some Definitions. Luettavissa:
http://www.unhabitat.org/documents/media_centre/sowcr2006/SOWCR%205.pdf. Luettu: 29.3.2013.

UN-habitat 2006b. Slums: Past, Present and Future. Luettavissa:
http://www.unhabitat.org/documents/media_centre/sowcr2006/SOWCR%204.pdf.
Luettu: 29.3.2013.

UN-habitat 2007. What are slums and why do they exist? Luettavissa:
http://www.unhabitat.org/downloads/docs/4625_51419_GC%2021%20What%20are%20slums.pdf. Luettu: 29.3.2013.

United Nations 2011. Capacity-building of Government Officials in Management of Public-Private Partnerships for Improved Service Delivery and Infrastructure Development in Africa. Luettavissa:
<http://www.un.org/esa/devaccount/projects/2008/0809AU.html>. Luettu: 26.3.2013.

United Nations 2012. World Urbanization Prospects, the 2011 Revision. Luettavissa:
<http://www.un.org/en/development/desa/publications/world-urbanization-prospects-the-2011-revision.html>. Luettu: 25.3.2013.

Weiner, E. 2008. Slum Visits: Tourism or Voyeurism? Luettavissa:
http://www.nytimes.com/2008/03/09/travel/09heads.html?_r=2&. Luettu:
17.4.2013.

Weiner, E. 2009. Slumming It: Can Slum Tourism Be Done Right? Luettavissa:
<http://www.worldhum.com/features/eric-weiner/slum-tourism-the-responsible-way-20090312/>. Luettu: 17.4.2013.

Zaidi, A. 2012. Slumgawk Millionaires. Luettavissa: <http://www.sunday-guardian.com/artbeat/slumgawk-millionaires>. Luettu 26.3.2013.

Young, H. 2011. Slumming It. Luettavissa: <http://toglobalist.org/2011/02/slumming-it/>. Luettu: 17.4.2013.

Liitteet

Liite 1: Taulukko 1

Taulukko 1. Vuosien 1970 ja 1990 megakaupungit (Department of Economic and Social Affairs 2012, 6.)

<u>1970</u>		
Sija	Kaupunki	Väestömäärä
1	Tokio, Japani	23,3
2	New York - Newark USA	16,2
<u>1990</u>		
Sija	Kaupunki	Väestömäärä
1	Tokio, Japani	32,5
2	New York - Newark, USA	16,1
3	Meksiko City, Meksiko	15,3
4	São Paulo, Brasilia	14,8
5	Mumbai, Intia	12,4
6	Osaka-Kobe, Japani	11,0
7	Kalkutta, Intia	10,9
8	Los Angeles - Long Beach - Santa Ana, USA	10,9
9	Soul, Etelä-Korea	10,5
10	Buenos Aires, Argentiina	10,5

Liite 2: Taulukko 2

Taulukko 2. Vuosien 2011 ja 2025 megakaupungit (Department of Economic and Social Affairs 2012, 7.)

2011			2025		
<u>Sija</u>	<u>Kaupunki</u>	<u>Väestömäärä</u>	<u>Sija</u>	<u>Kaupunki</u>	<u>Väestömäärä</u>
1	Tokio, Japani	37,2	1	Tokio, Japani	38,7
2	Delhi, Intia	22,7	2	Delhi, Intia	32,9
3	Meksiko City, Meksiko	20,4	3	Shanghai, Kiina	28,4
4	New York - Newark, USA	20,4	4	Mumbai, Intia	26,6
5	Shanghai, Kiina	20,2	5	Meksiko City, Meksiko	24,6
6	São Paulo, Brasilia	19,9	6	New York - Newark, USA	23,6
7	Mumbai, Intia	19,7	7	São Paulo, Brasilia	23,2
8	Peking, Kiina	15,6	8	Dhaka, Bangladesh	22,9
9	Dhaka, Bangladesh	15,4	9	Peking, Kiina	22,6
10	Kalkutta, Intia	14,4	10	Karachi, Pakistan	20,2
11	Karachi, Pakistan	13,9	11	Lagos, Nigeria	18,9
12	Buenos Aires, Argentiina	13,5	12	Kalkutta, Intia	18,7
13	Los Angeles - Long Beach - Santa Ana, USA	13,4	13	Manila, Filippiinit	16,3
14	Rio de Janeiro, Brasilia	12	14	Los Angeles-Long Beach-Santa Ana, USA	15,7
15	Manila, Filippiinit	11,9	15	Shenzhen, Kiina	15,5
16	Moskova, Venäjä	11,6	16	Buenos Aires, Argentiina	15,5
17	Osaka - Kobe, Japani	11,5	17	Guangzhou, Guangdong, Kiina	15,5
18	Istanbul, Turkki	11,3	18	Istanbul, Turkki	14,9
19	Lagos, Nigeria	11,2	19	Al-Qahirah (Kairo), Egypti	14,7
20	Al-Qahirah (Kairo), Egypti	11,2	20	Kinshasa, Kongon Demokraattinen Tasavalta	14,5
21	Guangzhou, Guangdong, Kiina	10,8	21	Chongqing, Kiina	13,6
22	Shenzhen, Kiina	10,6	22	Rio de Janeiro, Brasilia	13,6
23	Pariisi, Ranska	10,6	23	Bangalore, Intia	13,2
			24	Jakarta, Indonesia	12,8
			25	Chennai, Kiina	12,8

26	Wuhan, Kiina	12,7
27	Moskova, Venäjä	12,6
28	Pariisi, Ranska	12,2
29	Osaka-Kobe, Japani	12
30	Tianjan, Kiina	11,9
31	Soul, Etelä-Korea	11,6
32	Lima, Peru	11,5
33	Chigaco, USA	11,4
34	Bogotá, Kolumbia	11,4
35	Bangkok, Thaimaa	11,2
36	Lahore, Pakistan	11,2
37	Lontoo, Iso-Britannia	10,3

Liite 3: Taulukko 3

Taulukko 3. Megakaupungeissa tapahtunut ja odotettavissa oleva kasvu (Department of Economic and Social Affairs 2012, 8.)

Kaupunki	Väestömäärä (miljoonaa ihmistä)			
	1970	1990	2011	2050
Lagos, Nigeria	1,4	4,8	11,2	18,9
Dhaka, Bangladesh	1,4	6,6	15,4	22,9
Shenzhen, Kiina	0	0,9	10,6	15,5
Karachi, Pakistan	3,1	7,1	13,9	20,2
Delhi, Intia	3,5	9,7	22,7	32,9
Peking, Kiina	4,4	6,8	15,6	22,6
Guangzhou, Guangdong, Kiina	1,5	3,1	10,8	15,5
Shanghai, Kiina	6	7,8	20,2	28,4
Manila, Filippiinit	3,5	8	11,9	16,3
Mumbai, Intia	5,8	12,4	19,7	26,6
Istanbul, Turkki	2,8	6,6	11,3	14,9
Al-Qahirah (Kairo), Egypti	5,6	9,1	11,2	14,7
Kalkutta, Intia	6,9	10,9	14,4	18,7
Meksiko City, Meksiko	8,8	15,3	20,4	24,6
Los Angeles - Long Beach - Santa Ana, USA	8,4	10,9	13,4	15,7
São Paulo, Brasilia	7,6	14,8	19,9	23,2
New York - Newark, USA	16,2	16,1	20,4	23,6
Buenos Aires, Argentiina	8,1	10,5	13,5	15,5
Pariisi, Ranska	8,2	9,3	10,6	12,2
Rio de Janeiro, Brasilia	6,6	9,6	12	13,6
Moskova, Venäjä	7,1	9	11,6	12,6
Osaka - Kobe, Japani	9,4	11	11,5	12
Tokio, Japani	23,3	32,5	37,2	38,7

Liite 4: Sähköpostitse lähetetyt kysymykset kahdelle eri matkanjärjestäjälle

- Miten hyvin tunnette slummimatkailu-konseptin?
- Oletteko koskaan järjestäneet/välittäneet slummimatkoja?
- Onko teiltä tiedusteltu järjestättekö/välitättekö slummimatkoja? Jos kyllä, niin millaisia matkoja teiltä on tiedusteltu?
- Uskoisitteko, että suomalaiset ovat kiinnostuneita slummimatkailusta?
- Voisitteko kuvitella myyvänne slummimatkoja?